

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA

Bieloruská republika

[Všeobecné informácie o krajine](#)

2019

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

Ekonomika Bieloruska a súčasná ekonomická situácia je z veľkej časti poznačená minulosťou a externými faktormi, hlavne ekonomickou situáciou v Rusku. Z minulosti si ekonomika Bieloruska od počiatkov svojej nezávislosti nesie vybudovanú priemyselnú infraštruktúru, ktorá však počas štvrtstoročia existencie Bieloruska nebola modernizovaná a je z veľkej časti stále v rukách štátu. V súčasnosti z celkového počtu cca 7500 stredných a veľkých podnikov je približne 5000, v ktorých má štát buď stopercentný alebo viac ako polovičný podiel. **Závislosť na Rusku a prístupe na ruský trh až existenčne ovplyvňuje fungovanie bieloruskej ekonomiky**, dvojročná recesia v rokoch 2014 – 2016 bola jasným dôkazom tejto závislosti, kedy udalosti v Rusku prudko ovplyvnili aj vývoj v Bielorusku. Na základe výsledkov z rokov 2017 a 2018 je možné konštatovať, že **ekonomika sa pomaly dostáva z recesie**, čo však opäť súvisí najmä s priaznivejšími externými podmienkami a silnejúcim domácim dopytom. **HDP sa po dvoch rokoch poklesu (-3,8% v roku 2015 a -2,6% v roku 2016) opäť dostal do pozitívneho rastu na úrovni 2,4% v roku 2017 a 3% v roku 2018.** HDP sa za posledné dva roky výrazne zmenila kvôli širším ekonomickým trendom v krajine: sektor služieb sa v 2015 stal hlavným prispievateľom do HDP prvýkrát v histórii. Dôvodom je snaha vlády o rozvoj tohto sektora vzhľadom na jeho vysokú pridanú hodnotu ako aj **rýchly rozvoj sektorov IT, telekomunikácií, veľkoobchodu a predaja.** Bielorusko bojovalo s dvojcifernou mierou **inflácie už niekoľko posledných rokov a v roku 2018 sa bieloruskej vláde podarilo dostať na úroveň 5,6%, čo síce oproti 10,6% v 2016.** Zlepšené ekonomické výsledky za rok 2018 sú výsledkom kombinácie externých faktorov a krokov vlády na stabilizáciu finančného trhu, avšak ich dôsledkom je aj **zvyšovanie štátneho dlhu, ktorý za rok 2018 vyrástol o viac ako 7,5%.**

Bieloruská **priemyselná produkcia** v 2018 medziročne vyrástla o 5,7% čo znamená mierny pokles oproti roku 2017. Výrobný priemysel hrá kritickú úlohu v priemyselnom sektore Bieloruska, tvorí 89% priemyselnej produkcie za minulý rok. Výroba vyrástla najmä vďaka vyššej produkcii odvetví ako výroba ropných produktov (nárast o 30%), výroba strojov a zariadení (nárast o 28 %), drevárska a papierenská výroba (nárast o 28%).

Bielorusko obchoduje s viac ako 200 krajinami, v 2018 pokrylo 5 parterov 72% bieloruského exportu, zatiaľ čo 90% exportu je vyvázaných do 20 krajín. Tieto **údaje ukazujú silnú závislosť bieloruského exportu na globálnom trhovom prostredí a ekonomikách svojich najväčších partnerov.** Bieloruský zahraničný obchod s tovarmi v roku 2018 dosiahol **obrat 69,1 mld. USD** (nárast o 9% oproti 2017), export 33,2 mld. USD (nárast o 13%), import 35,9 mld. USD (nárast o 5%). Medzi najvýznamnejších obchodných partnerov Bieloruska v minulom roku patrilo **Rusko** (49,2% celkového obchodného obratu), **Ukrajina** (7,6%), **Čína** (5,1%), **Nemecko** (4,7%), **Veľká Británia** (4,7%), **Poľsko** (3,6%). V 2018 sa Rusko podieľalo 38,3% na bieloruskom exporte a 58,8% na importe. Export do Ruska sa v období 2013-2015 znížil kvôli znehodnocovaniu ruského rubľa, ktoré malo za následok pokles dopytu po drahších bieloruských výrobkoch. V období 2016-2018 sa export do Ruska opätovne zvýšil aj hlavne vďaka silnejúcemu ruskému rubľu. Štruktúra ZO Bieloruska s krajinami mimo SNŠ sa prakticky za posledných 5 rokov nezmenila. **EÚ je po Rusku druhým najväčším trhom pre bieloruský export** s podielom 24,2% Celkový obrat v

roku 2018 predstavoval 17,3 mld. USD, čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje nárast o 19,9% (po viacročnej klesajúcej tendencii).

Napriek tomu je rozvoj hospodárskej spolupráce medzi Bieloruskom a EÚ zložitý. Na obchod so štátmi EÚ mali negatívny vplyv také faktory, ako napäté politické vzťahy, ekonomické sankcie zo strany EÚ, nepridelené tarifné preferencie EÚ, certifikácia výrobkov, následky svetovej finančnej a ekonomickej krízy, ako i zhoršenie celkovej makroekonomickej situácie v EÚ.

Energonosiče (ropné produkty, plyn) spolu s hnojivami tvorili viac ako 40% všetkých exportovaných komodít, medzi ostatnými môžeme spomenúť živé zvieratá, dopravné prostriedky. Medzi najviac importované produkty patrili hlavne minerály (30%), stroje, zariadenia a vozidlá (16,5%), železné rudy a výrobky z nich (10%). V exporte to boli opäť najmä minerály (26,8%) a chemická produkcia (14,1%). Z uvedených údajov je evidentná slabá diverzifikácia exportu a to nielen z pohľadu cieľových krajín ale aj samotnej produktovej skladby. Nedostatočný je aj objem zahraničných investícií aj napriek tomu, že vláda sa snaží ponúkať zahraničným spoločnostiam výhodné podmienky pre podnikanie. V roku 2018 objem investícií do ekonomiky Bieloruska predstavoval 10,842 mld. USD, z toho priamych investícií 8,537 mld. USD, ktoré smerovali hlavne do rozvoja obchodu, dopravy a priemyslu. Bieloruské investície do zahraničia za rok 2018 dosiahli 6,064 mld. USD, z nich priamych bolo 5,671 mld. USD.

Žiadaný **privatizačný proces** stále v Bielorusku neprebehol napriek odporúčaniam viacerých analytických spoločností a medzinárodných inštitúcií. Bieloruská vláda zverejnila niekoľko desiatok privatizačných projektov spoločností v bankrote, avšak jedná sa o nevýznamné štátne spoločnosti, ktorých privatizácia neprinesie očakávaný efekt pre ekonomiku. Štátom vlastnené podniky zamestnávajú viac ako 50% z celkového počtu zamestnancov v Bielorusku a vyprodukovali viac ako 60% celkovej produkcie krajiny a sú závislé na priamej a nepriamej štátnej podpore a ochrane. Pred súkromnými spoločnosťami majú výhodu štátnych dotácií a ľahšieho prístupu k úverom s lepšími podmienkami (priame pôžičky, štátne záruky), avšak sú menej ziskové ako súkromné napriek vyšším nákladom tých súkromných. Návratnosť vlastného kapitálu je pri súkromných spoločnostiach trikrát vyššia a návratnosť aktív je vyššia štvornásobne, čistý zisk štátnych spoločností je dvakrát menší ako pri súkromných spoločnostiach.

Základné ukazovatele rozvoja ekonomiky				
	2015	2016	2017	2018
HDP 2015 – bil. BYR / mld \$ 2016 – 2018 – mld. BYN/ mld \$	869,7/54,9	95,3/49,6	105,2/53,3	121,5/59,6
HDP v % k minulému roku	96,1	97,4	102,4	103,0
podiel priemyslu na HDP (%)	23,3	22,4	22,2	21,4
podiel poľnohospodárstva na HDP (%)	7,0	7,0	7,8	6,4
podiel stavebníctva na HDP (%)	8,3	7,4	5,3	5,3
inflácia (%)	12,0	10,6	4,6	5,6
obrat ZO (mil. \$)	56,997	50,985	76,1	83,2
vývoz tovarov a služieb (mil. \$)	26,686	23,415	36,9	41,9
dovoz tovarov a služieb (mil. \$)	30,312	27,569	39,1	41,3
saldo ZO (mil. \$)	-3,626	-4,154	-2,036	0,6
zahraničné investície (mld. \$)	11,3	8,6	9,7	10,8
nezamestnanosť (tis. osôb)	43,3	35,3	22,9	12,5
miera nezamestnanosti (%)	1,0	0,8	0,5	0,3
priemerná nominálna mzda 2015 – tis. BYR 2016 – 2018 – BYN	6.350	722	815,2	971,4
priemerný mesačný dôchodok 2015 – tis. BYR 2016 – 2018 – BYN	2.820	297	314,3	381,2

Zdroj: Národný štatistický úrad Bieloruska (BELSTAT)

FINANCIE A BANKOVNÍCTVO

Bankový systém Bieloruska je dvojúrovňový - Národná banka a komerčné banky. Na území Bieloruska pôsobí 27 bánk a nebankových finančných organizácií a zriadených 7 zastúpení zahraničných bánk. Menovou jednotkou v Bielorusku je bieloruský rubel' (BYN). Menová politika je realizovaná Národnou bankou Bieloruska (www.nbrb.by). Bieloruská mena je viazaná na menový kôš RUR (0,4) - € (0,3) - \$ (0,3). V súčasnosti je bieloruská mena v režime pohyblivého kurzu s možnými zásahmi Národnej banky Bieloruska. Kurzy BYN vyhlásené k 30.05.2019 boli:

1EUR = 2,3278 BYN

1USD = 2,0879 BYN

100 RUR = 3,2160 BYN

Na základe nariadenia prezidenta č. 450 zo 4.11.2015 „O uskutočnení denominácie oficiálnej peňažnej jednotky Bieloruska“, sa od 1. júla 2016 previedla denominácia. Od 1.7.2016 do 31.12.2016 sa zamenili bankovky vzoru 2000 a 2009 na nové bankovky a mince vzoru 2016. Národná banka Bieloruska považuje toto rozhodnutie (zrušenie posledných štyroch „0“, čiže hodnota 10 000 BYR starej bankovky sa zmenila na 1 BYN nového vzoru)

za čisto technické riešenie, ktoré neovplyvní kúpyschopnosť bieloruského rubľa, kurz voči valutám a úroveň inflácie. Cieľom denominácie bolo zvýšenie dôvery k domácej mene, zjednodušenie účtovných operácií a zníženie štátnych nákladov na obsluhu bežných platobných operácií hotovosťou. Zameniť staré bankovky za nové je možné od 1.1.2017 do 31.12.2019 v bankách.

Finančný systém

Bankový regulátor

Národná banka Bieloruskej republiky (NBBR) je hlavným regulátorom bankovej činnosti. Vydáva licencie všetkým bankovým inštitúciám v Bielorusku. Licencie NBBR umožňujú bankám vykonávať bankové operácie vrátane vedenia depozitných účtov fyzických a právnických osôb, otváranie a vedenia bežných účtov pre fyzické a právnické osoby, vykonávania hotovostných služieb, výmeny valút, vydávaní bankových záruk a pod.

Štátny regulátor burzy a trhu s cennými papiermi

Oddelenie cenných papierov Ministerstva financií Bieloruska vykonáva reguláciu trhu s cennými papiermi prostredníctvom kontroly, koordinácie a dohľadu, kontroly a dohľadu pri vydávaní, obehu a výkupe cenných papierov ako aj činnosti profesionálnych pracovníkov na trhu cennými papiermi a na burze.

Kontrola meny

Všeobecné princípy

Kontrola meny je dlhodobo zdrojom neistoty pre zahraničných investorov aktívnych v Bielorusku, avšak v poslednej dobe sa štátna kontrola v tejto oblasti postupne uvoľňuje. Hlavným pravidlom je, že všetky platby medzi obyvateľmi musia prebehnúť v bieloruských rubľoch. Výnimky, kedy rezidenti môžu vykonať platby v zahraničnej mene (cenné papiere a pod.) sú stanovené v zákone č. 226-3 „O valutovej regulácii a valutovej kontrole“ z 22.7.2003 a v iných dokumentoch. Rezidenti môžu určiť sumu kontraktu v zahraničnej mene avšak platba musí prebehnúť v bieloruských rubľoch (pokiaľ nie je v legislatíve uvedené inak).

Obmedzenia na transakcie medzi rezidentmi a nerezidentmi

Všetky transakcie v cudzej alebo miestnej mene (vrátane platieb za cenné papiere a pod.) medzi rezidentmi a nerezidentmi sú podľa vyššie uvedeného zákona považované za menové operácie, ktoré sa delia na bežné a kapitálové transakcie. Zoznam bežných menových transakcií je uzavretý, všetky ostatné sú považované za kapitálové.

Rezidenti a nerezidenti môžu vykonávať bežné menové transakcie bez akýchkoľvek obmedzení alebo povolenia NBBR okrem menových transakcií, kde bieloruský rezident (iný ako banka) prevádza hotovosť nerezidentovi na základe darovacej zmluvy (vrátane príspevkov), tieto vyžadujú povolenie NBBR. Na vykonanie kapitálovej bežne potrebujú rezidenti Bieloruska získať povolenie NBBR avšak v legislatíve existujú výnimky k tomuto pravidlu.

Nerezidenti v menovej legislatíve

Podľa bieloruskej legislatívy medzi nerezidentov patria:

- Cudzí občania alebo občania bez štátnej príslušnosti (okrem držiteľov bieloruského povolenia na pobyt)
- Právnické osoby založené v súlade so zákonmi zahraničnej jurisdikcie a registrované mimo Bieloruska, ako aj ich pobočky a zastúpenia v Bielorusku a iných krajinách
- Organizácie, ktoré nie sú právne subjekty založené v súlade so zákonmi zahraničnej jurisdikcie a nachádzajú sa mimo Bieloruska, ako aj ich pobočky a zastúpenia v Bielorusku a iných krajinách
- Diplomatické, konzulárne a iné zastúpenia zahraničných krajín v Bielorusku a iných krajinách
- medzinárodné organizácie, ako aj ich pobočky a zastúpenia
- cudzie krajiny a ich správne jednotky

Bežné menové transakcie

Bežné menové transakcie zahŕňajú nasledujúce transakcie medzi rezidentmi a nerezidentmi:

- Transakcie zahŕňajúce vývoz a/alebo dovoz tovaru, chránené informácie, výhradné práva na duševné vlastníctvo a služby (práce), s výnimkou hotovosti, cenných papierov a nehnuteľností
- Transakcie zahŕňajúce prevádzkovanie a/alebo finančný prenájom nehnuteľného majetku
- Prevod a príjem dividend a iných príjmov z investícií
- Neobchodné transakcie (prevod peňažných prostriedkov a ich príjem na úhradu miezd alebo dôchodkov, hotovosť z dedičstva, prevod hotovosti na štátne poplatky atď.)

Menové transakcie podliehajúce povoleniu NBBR

Nasledujúce transakcie rezidentov v Bielorusku (iné ako banky) vyžadujú povolenie od NBBR:

- Nadobúdanie majetku v zahraničnej jurisdikcii, ktorá sa podľa bieloruskej legislatívy považuje za nehnuteľnosť
- Umiestňovanie hotovosti do nerezidentských bánk alebo prevod peňažných prostriedkov na nerezidentov (s výnimkou nerezidentských bánk) na správu trustov
- Poskytovanie úverov
- Vysporiadanie záväzkov dlžených rezidentmi voči nerezidentom podľa záručných zmlúv, ak takíto rezidenti pôsobia ako správcovia alebo ručiteľia
- prijatie úverov, ak je splnená ktorákoľvek z nasledujúcich podmienok:
 - Úroková sadzba úveru je vyššia ako prahová hodnota stanovená NBBR (prahová hodnota je v súčasnosti vo výške 14% ročne pre úvery denominované v USD a EUR)
 - dodatočná úroková sadzba z úveru po lehote splatnosti a iné sankcie (pokuty a úroky z pokuty) spolu prekračujú 0,01% za deň alebo 3,65% ročne
 - Ostatné poplatky (okrem úrokov z omeškania a penále z omeškania) musia byť vyplatené na základe zmluvy o pôžičke okrem úrokov
 - Úver sa používa na úhradu záväzkov dlžníka bez prijatia na bankový účet dlžníka
 - Splácanie úveru nie je vykonané z bankového účtu dlžníka
 - veriteľ je registrovaný v offshore jurisdikcii
- Vysporiadanie záväzkov, ktoré rezidenti dlhujú voči nerezidentom podľa dohôd o postúpení alebo prevode dlhu

Okrem toho rezidenti Bieloruska (iní ako banky) majú vo všeobecnosti povinnosť získať povolenie NBBR na otvorenie účtu v nerezidentskej banke, okrem nasledujúcich prípadov:

- Od NBBR sa nevyžaduje povolenie na otvorenie úverových účtov alebo účtov otvorených diplomatickými, konzulárnymi alebo inými úradmi
- Zastupiteľské kancelárie rezidentov obyvateľov Bieloruska (s výnimkou bánk a verejných inštitúcií), ktoré otvárajú účty v bankách v iných členských krajinách EaHÚ v národnej mene príslušnej členskej krajiny EaHÚ, sú povinné len oznámiť príslušným orgánom svoje rozhodnutie

Špecifické požiadavky pre zahraničnoobchodné kontrakty

Registrácia zahraničnoobchodných kontraktov

Zahričnoobchodné kontrakty vyžadujú registráciu v banke len vtedy, ak sa protihodnota za tovar podľa zmluvy vrátane všetkých príloh rovná 3000 EUR alebo viac. Požiadavka na registráciu sa vzťahuje iba na zákazky a nevzťahuje sa na ich prílohy. Zmluvy o zahraničnom obchode zahŕňajúce prevod chránených informácií, výlučné práva duševného vlastníctva alebo služby (práce) nepodliehajú registrácii. Banky neúčtujú poplatky za registráciu (opätovnú registráciu) zmlúv o zahraničnom obchode.

Povinnosti podľa zahraničnoobchodných kontraktov

Rezidenti musia úplne dokončiť akúkoľvek zahraničnú obchodnú transakciu v nasledujúcich časových rámcoch:

- Exportné kontrakty: do 180 kalendárnych dní od dátumu dodania tovaru alebo služieb vrátane chránených informácií a výhradných práv duševného vlastníctva.
- Importné kontrakty: do 90 kalendárnych dní od dátumu uskutočnenia platby. Táto požiadavka platí iba vtedy, keď rezident vykonal preddavok. Tieto lehoty môžu byť predĺžené rozhodnutím NBBR podľa požiadaviek stanovených Radou ministrov a NBBR.

Povinný predaj cudzej meny

Všetci rezidenti sú povinní predávať 10% zahraničnej hotovosti získanej z transakcií zahraničného obchodu prostredníctvom bieloruskej meny a burzy, pokiaľ právne predpisy nestanovujú inak. NBBR môže revidovať podiel cudzej meny, ktorá sa musí predať.

Pokuty za porušenie menového zákona

Pokuty za porušenie menových predpisov môžu byť značné. Bieloruský kódex správnych deliktov špecifikuje porušenie platobnej legislatívy, ktoré je sankcionované rôznymi sumami pokút, ktoré sú vyrátavané na základe tzv. základnej sadzby a jej násobkov. Výška základnej sadzby je cca 12,5 USD. Niektoré porušenia môžu tiež viesť k trestnoprávnej zodpovednosti. Pri porušení predpisov o kontrole mien zo strany bánk môže viesť k zrušeniu ich licencií. V tejto súvislosti sa dôrazne odporúča, aby sa pred uskutočnením akýchkoľvek významných transakcií venovala náležitá pozornosť reguláciám v cudzej mene.

Obyvateľstvo

V Bielorusku žije 9,491 mil, z toho 78% v mestách a 22% na vidieku. Viac ako 23% obyvateľstva pracuje v priemysle, takmer 10% v poľnohospodárstve, takmer 10% v oblasti vzdelávania a viac ako 14% vo veľkoobchode a maloobchode. Priemerná mzda v 2018 dosiahla 971,4 BYN, reálna mzda oproti roku 2017 stúpila o viac ako 12%, najviac rástla v sektore poľnohospodárstva a priemyslu.

Hlavné odvetvia hospodárstva

V hospodárskych odvetviach Bieloruska prevažujú:

- priemysel: strojársky (*vrátane zbrojárskeho*), obrábací, ťažobný, chemický a petrochemický a ľahký (*textilný, odevný, sklársky, farmaceutický, drevospracujúci a potravinársky*);
- poľnohospodárstvo
- stavebníctvo
- energetika

Hlavnou úlohou odvetví bieloruskej ekonomiky je realizácia aktívnej exportnej politiky. Bielorusko má záujem rozšíriť počet krajín, do ktorých vyváža svoje tovary. Všetky odvetvia ekonomiky majú v súčasnosti ako hlavnú stratégiu zabezpečenie exportu tovaru a zabezpečenie valút.

Strojárske priemysel – hlavnými producentmi v tejto oblasti sú Belaz, MAZ (*nakladače a nákladné vozidlá, autobusy*), MTZ (*traktory*), GomSelMaš (*kombajny*), BelKommunMaš (*trolejbusy a električky*) a MMZ (*motory*). Bielorusko je známym výrobcom bielej techniky – chladničiek a mrazničiek zn. „Minsk“ v závode Atlant.

Za účelom zvýšenia konkurencieschopnosti pristúpilo Ministerstvo priemyslu Bieloruska k vytváraniu holdingov. V súčasnosti existuje 9 odborových holdingov: BelOMO (*optika, laserové prístroje*), Horizont (*bytová technika*), Avtokomponenty (*komponenty pre automobilový priemysel*), Amkodor (*stavebná a cestná technika*), BelAutomaz (*nákladné automobily*), BelStankoinstrument (*obrábacie stroje*), Belorskaja metalurgičeskaja kompania (*metalurgia*), Belaz Holding (*nakladače a vagóny*) a Lidselmaš (*poľnohospodárska technika*), Autokomponenty (výroba kompletujúcich pre automobilový priemysel).

Ťažobný priemysel - k najznámejším závodom patria Belaruskalij (*draselná soľ, hnojivá, kuchynská soľ*), Rupp Granit (*piesok, dolomit, krieda stavebný kameň*), Belarusneft' (*ropa, plyn, ropné produkty*), Beltopgaz (*rašelina, distribúcia plynu konečnému spotrebiteľovi*).

Petrochemický priemysel - Bielorusko je hlavným spracovateľom ropy dovážaných z Ruska a výrobcom ropných produktov. Tieto produkty sú spracovávané v závodoch koncernu Belneftechim (*Naftan a Mozirský závod na spracovanie ropy*).

Ľahký priemysel - výroba textilu je zameraná hlavne na spracovanie ľanu a bavlny. K najznámejším výrobcom je koncern Belleprom.

Sklársky priemysel - dôležité miesto v hospodárstve má výroba skla v závodoch Gomelsteklo a Neman a tiež výroba optiky používanej v ďalekohľadoch, fotoaparátoch a vojenskej technike.

Vojenský priemysel - výroba je zameraná na obrnené rakety krátkeho doletu, vozidlá, ťahače pre raketové systémy a opravárenskú činnosť a modernizáciu tankov používaných v štátoch SNŠ. Svetovo známou je výroba optických zariadení používaných v armádnej výzbroji.

Potravinársky priemysel – štátna spoločnosť Belgospisščeprom.

Farmaceutický priemysel - štátna spoločnosť Belbiofarm.

Drevospracujúci priemysel - štátna spoločnosť Bellesbumprom.

Poľnohospodárstvo – Bielorusko má vhodné klimatické podmienky pre poľnohospodársku výrobu. Predstavuje 6,4% objemu HDP. A v poľnohospodárstve pracuje takmer 10% aktívne činných obyvateľov. Bielorusko zabezpečuje viac ako 1,0% svetového exportu mlieka a je medzi piatimi najsilnejšími exportérmi mlieka a mliečnych výrobkov na svete. Patrí k najväčším výrobcom a spracovateľom mlieka, výrobcom mliečnych výrobkov, produkcia mlieka oproti minulému roku stúpla o 2,5%. V rastlinnej výrobe je zastúpené hlavne pestovanie obilnín (pšenica, jačmeň, kukurica), ľanu, zemiakov, mrkvy, cukrovej repy a repky olejnej. V živočíšnej výrobe je prioritou chov hovädzieho, bravčového dobytká a hydiny. Obchodnú vojnu medzi Ruskom a EÚ využilo Bielorusko na realizáciu plánu oživenia živočíšnej výroby. Vláda v r. 2015 zvýšila dotáciu poľnohospodárskym družstvám a naplánovala postupne vybudovať 110 nových mliečnych fariem a ukončiť modernizáciu 1208 fariem. Počet hovädzieho dobytká sa zvýši na 4,274 mil. ks, z toho 1,4 mil. ks tvorí dojnú stádo.

V priebehu posledných rokov prebiehajú medzi Bieloruskom a Ruskom tzv. „Mliečne vojny“, kedy ruské štátne orgány, najmä Ruská federálna služba pre veterinárny a fytosanitárny dozor opakovane zakazuje a opätovne povoľuje dovoz bieloruského mlieka, smotany a mliečnych výrobkov kvôli rôznym príčinám, čo spôsobuje bieloruským exportérom nemalé ťažkosti vzhľadom na vysoký objem exportovaných produktov. Tieto opakované incidenty v kombinácii s vysokou produkciou v Bielorusku núti hľadať nové trhy, ktorými sa stávajú krajiny bývalého ZSSR, Čína, ambíciou je dostať sa aj na trhy EÚ.

Energetika

V oblasti energetiky Bielorusko nie je sebestačné, energonosiče (ropu, plyn) nakupuje v Rusku. V budúcnosti plánuje Bielorusko pokračovať v stratégii znižovania závislosti od plynu a rozvíjať alternatívne zdroje energie.

Od začiatku roku 2019 prebieha v Rusku tzv. veľký daňový manéver, ktorého realizáciou prichádza Bielorusko o konkurenčnú výhodu. Podstatou problému je, že od r.2015 Bielorusko nakupovalo ruskú ropu za ceny bez zarátania exportného cla (ceny ako pre ruských spracovateľov), následne túto ropu spracovávalo vo svojich rafinériách a produkty predávalo za trhové ceny. Od r.2019 do 2024 je v Rusku naplánovaná postupná zmena zdaňovania ropy, jej ťažby a spracovania, čo v konečnom dôsledku vyrovná ceny ruskej ropy pre ruské a bieloruské závody na trhové ceny, avšak s tým rozdielom, že pre ruské závody bude vláda v Moskve kompenzovať nárast ceny inými nástrojmi, ktoré však nebudú platiť pre Bielorusko. Podľa odhadov odborníkov by tak tento „manéver“ mohol pripraviť Bielorusko len v roku 2019 o cca 400 mil. USD, v perspektíve do 2024 až o 10,5 mld. USD.

V Bielorusku intenzívne prebieha výstavba dvoch blokov (každý o výkone 1200 MW) novej jadrovej elektrárne o celkovom výkone 2400 MW. Spustenie 1. bloku JE sa plánuje v 2019 a 2. bloku v 2020. Projekt financuje a realizuje ruská spoločnosť Rosatom.

Členstvo Bieloruska v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Informácie týkajúce sa členstva Bieloruska v medzinárodných organizáciách sú prístupné na internetovej stránke <http://www.mfa.gov.by/multilateral/organization/>.

Najdôležitejšie medzinárodné organizácie, v ktorých je Bielorusko zastúpené:

- Organizácia spojených národov
- Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu;
- Medzinárodná organizácia pre migráciu;
- Svetová obchodná organizácia (*štatút pozorovateľa*);
- Svetová colná organizácia;
- Svetová banka;
- Medzinárodná organizácia pre štandardizáciu;
- Organizácia pre zákaz chemických zbraní;
- Medzinárodný menový fond;
- Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe;
- Európska banka pre obnovu a rozvoj
- Medzinárodná finančná korporácia.

Integračné združenia s bieloruským zastúpením na post-sovietskom priestranstve:

- Spoločenstvo nezávislých štátov;
- Eurázijská hospodárska únia;
- Organizácia dohody o kolektívnej bezpečnosti;
- Jednotný hospodársky priestor.

Eurázijská hospodárska únia (EaHÚ).

www.eaeunion.org , www.eurasiancommission.org

Zmluva o založení Eurázijskej hospodárskej únie (EaHÚ) na základe Jednotného ekonomického priestoru Bieloruska, Kazachstanu a Ruska bola podpísaná 29. mája 2014 v Astane, ratifikovaná parlamentmi všetkých troch členských štátov a nadobudla platnosť 1. januára 2015. Zmluva o EAHÚ vytvára do budúcnosti mnohoročnú spoluprácu spriatelenejších štátov so spoločnými kultúrnymi, historickými a ekonomickými vzťahmi. K zmluve sa postupne pridalo Arménsko a Kirgizsko. Z medzinárodno-právneho hľadiska EAHÚ v súlade so Zmluvou o založení únie získava štatút medzinárodnej organizácie, ktorá by ju oprávňovala rokovať a uzatvárať dohody s druhými medzinárodnými organizáciami a štátmi. Podľa vyjadrenia členských štátov, princípy EaHÚ sú v plnej miere v súlade s normami WTO. EaHÚ je najväčším spoločným euroázijským trhom v priestore SNŠ s počtom obyvateľov vyše 180 miliónov. Celkový hrubý domáci produkt integrovaných ekonomík dosahuje v súčasnej dobe sumu 2,2 bilióna USD čo tvorí 3,2% svetového HDP. Kľúčovú úlohu v novom zoskupení zohráva podľa očakávania Rusko, ktoré bolo aj iniciátorom vytvorenia únie. Zmluva predpokladá voľný pohyb tovaru, služieb, kapitálu a pracovných síl a koordináciu rozvoja kľúčových hospodárskych sektorov, v skutočnosti sa však členské krajiny v mnohých situáciách správajú protekcionisticky. Hlavným výkonným orgánom EaHÚ je Eurázijská hospodárska komisia.

Bielorusko pôsobí v EaHÚ ako rovnoprávny štát so svojimi dosiahnutými výsledkami v sfére ekonomiky (nevlastní bohaté prírodné zdroje, energonosiče). Je však sebestačné v potravinách a každoročne zvyšuje export potravín do zahraničia.

Členstvo Bieloruska v EaHÚ je dôležité hlavne v súčasných podmienkach globálneho sveta. Členstvo v EaHÚ dáva Bielorusku možnosť pracovať na trhu s viac ako 180 mil. obyvateľmi. Je to veľký potenciál pri voľnom pohybe tovaru, kapitálu, pracovnej sily a služieb. Bielorusko má hlavne veľký záujem o vytvorenie voľného trhu s plynom a ropou, ktoré je na ruských energetických surovinách na rozdiel od Kazachstanu úplne závislé.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

Bieloruské podnikateľské subjekty sa pri realizácii zahraničného obchodu riadia zákonom „O štátnej regulácii zahranično-obchodnej činnosti“, nariadením prezidenta č. 178 z 27.3.2008 „O úprave realizácie a kontroly zahranično-obchodných operácií“ a nariadením prezidenta č. 57 z 28.1.2006 „O niektorých opatreniach na zdokonalenie štátnej regulácie zahranično-obchodnej činnosti“. Nariadenie prezidenta č. 347 z 9.8.2011 vnieslo zmeny do nariadenia č. 178, ktoré rozširujú možnosti realizácie obchodných operácií a nariaďujú bankovú registráciu kontraktov v objeme nad 3.000,- €. Od 26.2.2012 platí nariadenie prezidenta č. 323 z 23.7.2012, podľa ktorého sú účastníci ZO povinní uskutočňovať elektronickú deklaráciu colných operácií.

Bielorusko dôsledne realizuje politiku ochrany vnútorného trhu od zahraničného dovozu. Takéto opatrenia sa zavádzajú najmä vo vzťahu k tovarom, ktorých výroba sa v Bielorusku aktívne rozvíja (*napr. tabakové výrobky, alkohol a donedávna aj výrobky z rýb*). V rámci boja s „čiernym“ dovozom sa uskutočňuje povinné značkovanie tovarov kontrolnými známkami (*káva, čaj, rastlinný olej, ovocné a zeleninové šťavy, pitná a minerálna voda, pivo, nízko alkoholické nápoje, motorové oleje, čistiace prostriedky, obuv, tlačiarne, počítačové stroje, monitory, mobilné telefóny, dátové nosiče, televízory, hodiny a i.*). Tieto opatrenia sa nevzťahujú k tarifnej regulácii, i keď - v podmienkach príkazovo-administratívnom riadení ekonomiky Bieloruska - nakoniec spôsobujú obmedzovanie dovozu.

PRÁVNE FORMY PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV

Zahranická spoločnosť môže pôsobiť v Bielorusku buď prostredníctvom:

- Samostatnej bieloruskej právnickej osoby alebo
- zastúpenia zahraničnej spoločnosti

Medzi najbežnejšie formy obchodných štruktúr v Bielorusku patria spoločnosti s ručením obmedzeným, uzavreté akciové spoločnosti a spoločné podniky. Ostatné právne formy (napríklad úplné alebo obmedzené partnerstvá) sú teoreticky dostupné pre zahraničných investorov, ale zriedka sa používajú.

Spoločnosť s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o., alebo "OOO" v ruštine) je najobľúbenejším typom spoločnosti v Bielorusku. V praxi väčšina zahraničných spoločností, ktoré začínajú svoju činnosť v Bielorusku dáva prednosť zriadeniu s.r.o.. Pre s.r.o. neexistuje minimálna požiadavka na základné imanie. Platby za účasť môžu byť vo forme peňažných a/alebo

nepenažných príspevkov (akcie iných spoločností, aktív, zariadení atď.). Počet spoločníkov v spoločnosti s.r.o. môže byť až 50.

Spoločnosť môže byť zapísaná na jednu osobu alebo mať len jedného spoločníka. Stanovy s.r.o. môžu obsahovať určité obmedzenia súvisiace s prevodom práv spoločníka ako je zákaz úplného alebo čiastočného predaja podielov tretím stranám. Riadiacimi orgánmi s.r.o. je valné zhromaždenie spoločníkov a predstavenstvo (nepovinné). Jednotný výkonný orgán (riaditeľ) je zodpovedný za každodenné operácie: môže existovať aj kolektívny výkonný orgán (riadiaca rada alebo riaditeľstvo), ktorý vykonáva túto funkciu. Členovia s.r.o. nezodpovedajú za povinnosti spoločnosti s.r.o. a znášajú riziko straty len v rámci svojich podielov.

Jednotný podnik

Súkromný jednotný podnik (JP alebo "YII" v ruštine) je tiež veľmi populárnou korporátnou formou v Bielorusku. Hlavným rozdielom od spoločnosti SRO je, že zakladateľ JP zostáva priamym vlastníkom jeho majetku. Majetok JP je nedeliteľný a nesmie byť rozdelený účastnícke podiely alebo akcie. Spoločné vlastníctvo aktív JP je zakázané. JP má právo nakladať so všetkým majetkom, ktorý mu patrí, právom hospodárskeho riadenia s výnimkou nehnuteľností (ak iné obmedzenia nestanovujú stanovy JP). Každá likvidácia nehnuteľností (vrátane predaja, prenájmu, hypotéky atď.) môže byť vykonaná iba na základe rozhodnutia zakladateľa. Pre JP neexistuje minimálna požiadavka na základné imanie. Platby do základného kapitálu môžu byť v hotovosti aj inou formou (akcie iných spoločností, majetok, vybavenie atď.). Maximálny počet účastníkov v JP je jeden. Riadiacim orgánom JP je riaditeľ, ktorý je menovaný vlastníkom alebo zodpovedným orgánom povereným vlastníkom. Spoločnosť JP zodpovedá za svoje záväzky celým majetkom, ktorý jej patrí, neručí za záväzky vlastníka majetku JP.

Akciová spoločnosť

Akciová spoločnosť ("AO" v ruštine) sa môže zdať ako zložitejšia obchodná štruktúra. Akciové spoločnosti spadajú do dvoch kategórií: zatvorené a otvorené. Rozdiel medzi nimi spočíva v tom, že v otvorenej akciovej spoločnosti sa akcie môžu voľne predávať tretím osobám, zatiaľ čo v uzavretej akciovej spoločnosti prevody akcií podliehajú predkupným právam iných akcionárov.

Minimálna požiadavka na základné imanie na založenie je v súčasnosti:

- 100-násobok základnej sadzby (približne 1 175 USD) pre uzavretú akciovú spoločnosť
- 400-násobok základnej sadzby (približne 4 700 USD) pre otvorenú akciovú spoločnosť

Maximálny počet akcionárov nesmie prekročiť 50 pre uzavreté akciové spoločnosti, ale je neobmedzený pre otvorené akciové spoločnosti. Akciová spoločnosť môže byť založená jednou osobou alebo mať len jedného spoločníka.

Akciové spoločnosti môžu vydávať dva druhy akcií: bežné (hlasovacie) a privilegované akcie. Privilegované akcie oprávňujú ich držiteľov na fixné dividendy a na podiel na základnom imaní po likvidácii spoločnosti, ale neoprávňujú ich, aby hlasovali o rozhodnutiach manažmentu. Celková nominálna hodnota takýchto privilegovaných akcií nesmie presiahnuť 25% základného imania spoločnosti.

Otvorené akciové spoločnosti musí spĺňať množstvo požiadaviek na zverejnenie. Z tohto dôvodu sa obvykle uprednostňuje uzavretá akciová spoločnosť, ktorá sa môže použiť na

založenie spoločného podniku s bieloruským partnerom. Vo väčšine prípadov, ak je spoločnosť otvorenou akciovou spoločnosťou, znamená to, že predtým bola štátnym jednotným podnikom a prostredníctvom privatizácie sa transformovala na otvorenú akciovú spoločnosť (pričom vláda naďalej vlastní svoje akcie).

Zastúpenie zahraničnej spoločnosti

Zahraničné spoločnosti môžu tiež pôsobiť v Bielorusku bez toho, aby založili právnickú osobu založením zastúpenia. Pod zastúpením zahraničnej spoločnosti sa rozumie jednotka zahraničnej právnickej osoby, ktorá zastupuje záujmy spoločnosti v Bielorusku a nie samostatná právnická osoba. S účinnosťou od 1. januára 2014 nesmú zastúpenia zahraničných spoločností vykonávať podnikateľskú činnosť. Pokiaľ nie je v medzinárodných dohodách podpísaných Bieloruskom ustanovené inak, zahraničná spoločnosť môže v Bielorusku otvoriť zastúpenie len na prípravné a pomocné činnosti v mene zahraničnej spoločnosti vrátane týchto činností:

- štúdium bieloruského trhu
- štúdiá investičných príležitostí v Bielorusku
- založenie spoločnosti v partnerstve so zahraničnými investormi v Bielorusku

Registrácia firiem v Bielorusku

Spoločnosti musia byť zaregistrované v orgáne štátnej evidencie, ktorý sa stará o ďalšiu registráciu v daňových úradoch, Fonde sociálneho zabezpečenia, štatistických agentúrach, Belgosstrach - Bieloruskej národnej jednotnej poisťovni atď. Zastúpenie zahraničnej spoločnosti musí získať akreditáciu od bieloruského ministerstva zahraničných vecí. Potom je potrebné požiadať o registráciu u nasledovných orgánov: daňové orgány, Fond sociálneho zabezpečenia, štatistické agentúry a Belgosstrakch - bieloruská národná jednotná poisťovňa.

Licencie

Na určité podnikateľské činnosti sa vyžaduje osobitné povolenie (licencia). V súčasnosti existuje 36 takýchto aktivít (vrátane približne 200 druhov prác a služieb). Najdôležitejšie sú bankové obchody, hazardné hry, výroba a veľkoobchod s alkoholickými nápojmi a tabakovými výrobkami, maloobchod s alkoholickými nápojmi a tabakovými výrobkami, veľkoobchod a maloobchod s ropnými produktmi a zdravotnícka činnosť. Licenčné orgány vydávajú povolenia do 15 pracovných dní od prijatia všetkých požadovaných dokumentov.

PREHĽAD DANÍ

Daňová politika

Prezident, Národné zhromaždenie (bieloruský parlament) a Ministerstvo financií sú zodpovedné za stanovenie a rozvoj daňovej politiky krajiny. Bieloruské ministerstvo pre dane a povinnosti a miestne úrady sú zodpovedné za priebežné monitorovanie dodržiavania daňových predpisov.

Prezidentský výnos č. 7 "O rozvoji podnikania", vydaný 23. novembra 2017, zaviedol do roku 2020 zákaz zvýšenia sadzieb dane okrem ich úpravy o infláciu a zavedenie nových daní a cieľ, pokiaľ takéto rozhodnutia nie sú potrebné, aby Bielorusko splnilo svoje medzinárodné záväzky. Zákaz je účinný od 26. februára 2018.

Typy daní

Bielorusko má dvojstupňový daňový systém zahŕňajúci vnútroštátne a miestne dane, clá. Národné dane, clá sú stanovené Daňovým kódexom Bieloruskej republiky a prezidentskými vyhláškami alebo dekrétmi a musia ich platiť všetci daňoví poplatníci v celom Bielorusku.

Miestne dane a poplatky sú stanovené nariadeniami vydanými miestnymi orgánmi výbormi v súlade s daňovým zákonníkom a platia iba v príslušných regiónoch. Podľa daňového kódexu sú daňoví poplatníci vykonávajúci niektoré podnikateľské činnosti, oprávnení na osobitné daňové režimy, ktoré sa líšia od všeobecne stanovených pravidiel výpočtu dane a platieb.

Okrem daní existujú aj povinné príspevky na sociálne zabezpečenie, ktoré sa musia zaplatiť do bieloruského fondu sociálneho zabezpečenia.

Národné dane a povinnosti zahŕňajú:

- Daň z príjmov právnických osôb
- Zrážkovú daň
- Daň z príjmu
- Daň z pridanej hodnoty
- Spotrebné dane
- Daň z nehnuteľností
- Daň z pozemkov
- Environmentálnu daň
- Daň z ťažby prírodných zdrojov
- Cestnú daň z vozidiel registrovaných v zahraničí, ktoré jazdia na verejných cestách Bieloruska
- Kolkovú daň
- Konzulárny poplatok
- Štátnu povinnosť
- Patentový poplatok
- Clá
- Povinnosť recyklácie automobilov

Miestne dane a poplatky zahŕňajú:

- Daň z psa
- Kúpeľný poplatok
- Daň zo spracovanie divo rastúcich produktov

Viac informácií o daniach nájdete na webovej stránke www.nalog.by.

COLNÉ NARIADENIA

Colná regulácia v Bielorusku je založená na medzinárodných normách. Bielorusko je členom Svetovej colnej organizácie, Medzinárodného dohovoru o harmonizovanom systéme a číselného označovania tovaru (Brusel 1983), Dohovoru o dočasnom dovoze (Istanbul 1990) a Medzinárodného dohovoru o zjednodušení a zosúladení colných postupov (Kjótsky Dohovor,

Kjóto 1973). Očakáva sa, že Bielorusko vstúpi aj do Svetovej obchodnej organizácie (WTO). Okrem toho je Bielorusko zmluvnou stranou Eurázijskej hospodárskej únie (EaHÚ).

Colný kódex EaHÚ

Dohoda o založení EaHÚ nadobudla účinnosť 1. januára 2015. Medzi členské krajiny EaHÚ patria Arménsko, Bielorusko, Kazachstan, Kirgizsko a Rusko. Colný zákonník EaHÚ nadobudol platnosť 1. januára 2018 a zahŕňa kľúčové colné ustanovenia, ktoré boli zavedené do EaHÚ colným kódexom colnej únie. Tovar vyrobený alebo vydaný na domácu spotrebu v členskej krajine EaHÚ sa môže voľne pohybovať v EaHÚ a je oslobodený od cla a bez akýchkoľvek formalít colného konania alebo iných ekonomických obmedzení. Takýto tovar nepodlieha žiadnemu colnému režimu. Okrem toho nový kódex stanovuje zavedenie povinných elektronických colných vyhlásení nahradzujúcich písomné vyhlásenia, ktoré sa majú používať len v zriedkavých prípadoch, ako aj zavedenie automatizovanej registrácie colných vyhlásení.

Dovozné clo

Dovážaný tovar podlieha vo všeobecnosti dovoznému clu a DPH. Niektoré kategórie tovaru, ako napríklad alkohol, tabak a benzín, podliehajú aj spotrebným daniam. Sadzby cla sa pohybujú od 0% do 80% colnej hodnoty tovaru. DPH je splatná so štandardnou sadzbou 20%, ktorá sa vypočíta na základe colnej hodnoty a cla. DPH zaplatená za dovoz tovaru alebo služieb je väčšinou kompenzovaná DPH na výstupe. V súčasnosti sa nulové dovozné clo vzťahuje na knihy, niektoré typy liekov, inovatívne zariadenia a niektoré iné tovary. Humanitárna pomoc, tovar dovážaný na odstránenie následkov prírodných alebo človekom spôsobených katastrof a tovar dovezený diplomatickými misiami je oslobodený od cla a DPH.

Vývozné clo

Niektoré kategórie tovaru, vrátane ropy a výrobkov z nej podliehajú vývoznému clu.

Colná hodnota tovaru

Pravidlá stanovenia colnej hodnoty tovaru v Bielorusku sa zakladajú na princípoch WTO. Colná hodnota dovezeného tovaru sa zvyčajne stanovuje ako hodnota tovaru uvedená na faktúre, plus niektoré ďalšie náklady spojené s dovozom tovaru, ktoré však nie sú zahrnuté do transakčnej ceny. Tieto dodatočné náklady zvyčajne zahŕňajú náklady na dodanie tovaru na hranicu (napr. náklady na dopravu a poistenie), licenčné poplatky alebo iné platby za používanie duševného vlastníctva, náklady na materiály poskytnuté kupujúcim bezplatne predávajúcemu, atď. Táto metóda výpočtu colnej hodnoty dovezeného tovaru sa nazýva metóda transakčnej hodnoty. Ak sa colná hodnota nemôže odhadnúť pomocou metódy transakčnej hodnoty, môžu sa použiť iné metódy.

Kódy tovarov pre potreby cla

V súčasnosti sa v Bielorusku uplatňuje jednotná colná nomenklatúra Eurázijskej hospodárskej únie. Táto nomenklatúra je založená na harmonizovanom systéme opisu a číselného označovania tovaru. Teoreticky by prvé šesť čísel kódu komodity malo byť v Bielorusku a v EÚ rovnaké, ale v praxi sa môžu líšiť. Colné orgány však môžu vydať záväzné rozhodnutie týkajúce sa zatriedenia tovaru.

Colné postupy

Každý prevod tovaru vrátane vozidiel cez bieloruské hranice podlieha colným postupom stanoveným právnymi predpismi EaHÚ. Colné postupy majú odlišné požiadavky na zúčtovanie, ktoré majú značný vplyv na colné a necolné prekážky v rámci dovozných a vývozných transakcií. Nižšie je zhrnutie hlavných colných postupov.

Uvoľnenie pre domácu spotrebu

Colný režim prepustenia do domácej spotreby sa používa pri dovoze tovaru na colné územie EaHÚ bez zámeru opätovne ho vyviezť. Toto je najčastejšie používaný a najjednoduchší postup. V rámci tohto postupu sa po zaplatení cla, dovoznej DPH a poplatkov za prepravu tovaru prepustí do colného režimu voľného obehu na EaHÚ.

Colný sklad

Ak je tovar dovážaný v colnom režime uskladňuje sa v osobitnom sklade pod dohľadom colných orgánov (colný sklad). Tovar je pod dozorom až do jeho predaja konečnému zákazníkovi, jeho konečného použitia na colnom území EaHÚ alebo jeho opätovnému vývozu mimo EaHÚ. Platba cla a dovoznej DPH sa odkladá až dovtedy, kým nebude tovar prepravený z colného skladu a predávaný konečným zákazníkom na colnom území EaHÚ.

Tovar vedený v colnom sklade musí zostať v nezmenenom stave, t. j. je zakázané vyrábať, zostavovať alebo pretvárať tovar skladovaný v colnom sklade. Doba uskladnenia tovaru v colnom sklade nesmie presiahnuť tri roky. Po uplynutí doby skladovania musí byť tovar prepustený do iného colného režimu. Ak je tovar prepustený na domácu spotrebu, platia colné poplatky a DPH. Ak je tovar opätovne vyvezený mimo územia EAEU, nie je splatná žiadna colná alebo dovozná DPH.

Dočasný dovoz

Režim dočasného dovozu je colný režim, pri ktorom sa tovar môže použiť na colnom území EaHÚ čiastočne alebo úplne oslobodený od cla a DPH pri dovoze. Tovar môže byť prepravený na colné územie EaHÚ v režime dočasného dovozu až na dva roky (alebo 34 mesiacov pre prenajatý dlhodobý majetok).

V obmedzených prípadoch sa udeľuje úplná výnimka pre tovary, ktoré sú určené na použitie pri nepredajných operáciách. Typickými príkladmi dočasného dovozu s úplnou výnimkou je dovoz tovaru na výstavu alebo na testovanie na colnom území EaHÚ. Čiastočná výnimka sa udeľuje aj v iných prípadoch, keď má tovar zostať na colnom území EaHÚ na obmedzenú dobu, aby sa následne opätovne vyviezol. V takýchto prípadoch dovozca uskutočňuje colné platby v mesačných splátkach vo výške 3% z celkovej sumy, ktorá bude splatná, ako keby bol tovar prepustený do voľného obehu. Tieto sumy sa nevracajú, ak je tovar opätovne vyvezený.

Po uplynutí doby dočasného dovozu sa môže tovar prepustiť z EaHÚ alebo prepustiť na domácu spotrebu na colnom území EaHÚ. Tento postup sa bežne používa v praxi, najmä v prípade dovozu na lízing v Bielorusku, ako aj v prípade hlavných dodávateľov pre stavebné projekty.

Postupy colného spracovania

Existujú tri postupy colného spracovania:

- Postup colného spracovania na colnom území. Spoločnosti tento postup používajú, ak ich podnikanie zahŕňa spracovanie tovaru na colnom území EaHÚ. Za určitých

podmienok nepodliehajú colným poplatkom a dovozným DPH, pokiaľ ide o tovar dovezený na colné územie EaHÚ na spracovanie. Na zabezpečenie platieb cla a daní, ktoré môžu byť splatné v prípade porušenia podmienok tohto postupu, môže byť potrebná banková záruka. Keď sa tovar premenil na hotové výrobky, mali by byť vyvezené. Ak sú hotové výrobky prepustené na domácu spotrebu na colnom území EaHÚ, musia sa zaplatiť clá a dovozná DPH, stanovená na základe hodnoty surovín.

- Spracovanie tovaru pre domácu spotrebu. V tomto colnom režime je clo splatné len vtedy, ak sú hotové výrobky prepustené na domácu spotrebu na colnom území EaHÚ. Clo sa určuje na základe colnej hodnoty hotových výrobkov. Suroviny dovážané na spracovanie sú oslobodené od cla, ale podliehajú dovoznej DPH. Tento postup sa vzťahuje iba na niektoré typy hotových výrobkov, ktoré sú stanovené právnymi predpismi.
- Spracovanie tovaru mimo colného územia. Colný režim spracovania tovaru mimo colného územia EaHÚ umožňuje vyvážať tovar na spracovanie a následný spätný dovoz na colné územie EaHÚ. Clo a dovozná DPH sú splatné len z pridanej hodnoty, nie z hodnoty dovážaného tovaru. Tento postup je veľmi vhodný pre tovar, ktorý sa musí vyviezť na opravu mimo colného územia EaHÚ.

Režim voľného obchodu medzi krajinami SNŠ

V rámci režimu voľného obchodu, ktorý je v súčasnosti platný v SNŠ, je dovoz tovaru pochádzajúceho z krajín SNŠ do Bieloruska oslobodený od cla. Aby mohla byť uplatnená táto podmienka je nevyhnutné dovážať tovar z inej krajiny SNŠ na základe dohody medzi dvomi rezidentmi krajín SNŠ. V tomto prípade sa účtuje DPH a spotrebné dane. Osem krajín SNŠ (Bielorusko, Rusko, Arménsko, Kazachstan, Kirgizsko, Moldavsko, Tadžikistan a Ukrajina) 18. októbra 2011 podpísalo Zmluvu o zóne voľného obchodu v Petrohrade. Uzbekistan tiež oznámil svoj zámer byť zmluvnou stranou zmluvy. Zmluva nadobudla účinnosť 20. septembra 2012. Zmluvné strany podpísali 31. mája 2013 protokol s Uzbekistanom o vykonávaní Zmluvy o zóne voľného obchodu. Zmluva o zóne voľného obchodu ruší dovozné a vývozné clá. Poskytuje záruky nediskriminačného uplatňovania necolných nariadení a vnútroštátneho režimu. Dokument tiež stanovuje zrušenie kvantitatívnych obmedzení vo vzájomnom obchode a poskytuje stranám rovnaké práva na účasť na procesoch verejného obstarávania. Predpokladá sa aj sloboda tranzitu a možnosť uplatňovať osobitné ochranné opatrenia vo vzájomnom obchode. Reguluje otázky ako dotácie, technické prekážky obchodu, sanitárne opatrenia a zavedenie obmedzení na zabezpečenie platobnej bilancie. Zmluva o zóne voľného obchodu nahradila dvojstranné a mnohostranné dohody o voľnom obchode medzi členskými štátmi.

ZAMESTNÁVANIE PRACOVNEJ SILY V BIELORUSKU

Kritický nedostatok vysokokvalifikovaných pracovníkov v jednotlivých odvetviach spôsobuje intenzívnu hospodársku súťaž. Existuje celý rad faktorov, vrátane klesajúceho počtu obyvateľov Bieloruska, ktorý viedol k poklesu podielu vysokokvalifikovanej pracovnej sily v Minsku a vo všetkých regiónoch.

Bieloruský zákonník práce

Bieloruský zákonník práce určuje právny rámec pre pracovné vzťahy v Bielorusku. Stanovuje postupy prijímania a prepúšťania zamestnancov a obsahuje ustanovenia týkajúce sa

pracovného času, čerpania dovoleniek, služobných ciest, platy atď. Zákonník práce je primárne zameraný na ochranu práv a záujmov zamestnancov. Pracovné vzťahy sa tiež riadia prezidentským dekrétom č. 29 z 26. júla 1999, v ktorom sa uvádzajú pravidlá pracovných zmlúv na dobu určitú.

Bieloruská pracovná legislatíva sa vzťahuje nielen na občanov Bieloruska, ale aj na cudzincov, ktorí pracujú na základe pracovných zmlúv uzatvorených v Bielorusku.

V Bielorusku je bežný pracovný deň osem hodín a bežný pracovný týždeň je 40 hodín. Existujú prísne pravidlá o nadčasoch. Podľa Zákonníka práce zamestnávateľa musia získať súhlas zamestnanca s prácou nadčas a musia ho buď kompenzovať zvýšenými sadzbami alebo poskytnúť náhradné voľno. Maximálny počet nadčasových hodín, ktoré zamestnanec môže pracovať počas jedného roka je 180 hodín, pričom počet takých hodín na pracovný týždeň je obmedzený na 10 hodín. Pracovný deň vrátane nadčasov nesmie byť dlhší ako 12 hodín. Zamestnanci môžu pracovať s nepravidelným pracovným časom, avšak v tomto prípade im musí byť poskytnuté dodatočné voľno až do siedmich dní ročne. Všeobecne platí, že minimálny výmer platenej ročnej dovolenky je 24 kalendárnych (nie pracovných) dní.

Zamestnanci majú vo všeobecnosti nárok na 126 kalendárnych dní materskej dovolenky. Rodičovské príspevky sa vyplácajú z Fondu sociálneho zabezpečenia vo výške 100% priemernej mzdy, ale nesmú byť vyššie ako trojnásobok priemernej mzdy v Bielorusku v mesiaci, ktorý predchádza materskej dovolenke. Po narodení dieťaťa majú matky nárok na jednorazovú dávku približne 930 USD alebo viac (v závislosti od počtu detí v rodine). Zamestnanci majú tiež nárok na čerpanie rodičovskej dovolenky do troch rokov veku dieťaťa. V tomto prípade musí zamestnávateľ vyplácať mesačný príspevok vo výške približne 135 USD mesačne alebo viac (v závislosti od počtu detí v rodine), ktorý je financovaný z Fondu sociálneho zabezpečenia.

Zamestnancom sú tiež vyplácané náhrady za práceneschopnosť z dôvodu choroby z fondu sociálneho zabezpečenia, ktoré predstavujú 80% ich priemernej mzdy za pracovné dni v období zahŕňajúcom prvých 12 kalendárnych dní choroby a 100% za nasledujúce dni choroby.

Pracovné predpisy v Bielorusku zaručujú dodatočnú platenú dovolenku a ďalšie výhody pre jednotlivcov pracujúcich v nebezpečných alebo sťažených podmienkach.

Prijímanie nových zamestnancov

Pri prijímaní nového zamestnanca musí zamestnávateľ podpísať písomnú pracovnú zmluvu a vydať vnútorný dokument - príkaz na prijatie do zamestnania s uvedením mena, funkcie a dátumu prijatia nového zamestnanca. Podľa pracovnej legislatívy sa pracovné zmluvy obvykle uzatvárajú na dobu neurčitú.

Je však bežné, že zamestnávateľia uzatvárajú pracovné zmluvy na dobu určitú podľa vyhlášky č. 29, ktoré im poskytujú určité výhody vrátane možnosti uzatvárania takýchto dohôd na jeden rok až päť rokov bez ohľadu na odvetvie alebo charakter pracovného pomeru zamestnanca a širšie dôvody na ukončenie zmluvy z iniciatívy zamestnávateľa. Vo všeobecnosti môže zamestnávateľ stanoviť skúšobnú dobu do troch mesiacov pre nového zamestnanca. Zamestnávateľ je tiež zodpovedný za presnú aktualizáciu záznamu o zamestnanosti zamestnanca (pracovná knižka). Ak nový nájomný pracovník začne po prvýkrát pracovať ako zamestnanec, zamestnávateľ musí zabezpečiť vydanie záznamu o zamestnaní a osvedčenia o sociálnom zabezpečení pre zamestnanca.

Ukončenie pracovného pomeru

Pracovný pomer zamestnanca môže byť vypovedaný z dôvodov uvedených v Zákonníku práce. Postupy ukončenia sú taktiež stanovené v zákonníku práce a mali by sa striktne dodržiavať, aby sa znížilo riziko súdneho sporu. Zákonník práce ustanovuje nasledujúce dôvody ukončenia zamestnania:

- Vzájomný súhlas strán
- uplynutie doby platnosti pracovnej zmluvy (v prípade zmluvy na dobu určitú)
- Iniciatíva zamestnanca
- iniciatíva zamestnávateľa
- Okolnosti mimo kontroly strán (udalosti vyššej moci) a iné dôvody

Zamestnávateľa môžu ukončiť pracovný pomer iba za určitých okolností, vrátane porušení podmienok zo strany zamestnanca alebo opakovaného neplnenia svojich pracovných povinností. Taktiež je možné ukončiť pracovné zmluvy na základe udalostí ako je likvidácia spoločnosti, zníženie počtu zamestnancov a nevhodnosť zamestnanca na vykonávanú pozíciu alebo prácu. Nevhodnosť sa však musí potvrdiť prostredníctvom hodnotenia výkonnosti predpísaného v právnych predpisoch.

Zákonník práce oprávňuje zamestnávateľov ukončiť pracovnú zmluvu so zamestnancom počas skúšobnej doby ak výkonnosť zamestnanca počas tohto obdobia bola neuspokojivá. Zamestnávateľ však musí oznámiť predčasné ukončenie zmluvy najmenej tri dni vopred.

Mzdy zamestnancov

Plat zamestnancov závisí od ich kvalifikácie, zložitosti, povahy a všeobecných podmienok zamestnania. V Bielorusku neexistujú limity plátov. Bielorusko tiež zaviedlo systém jednotných miezd, ktorý sa môže uplatniť podľa uváženia zamestnávateľa. Systém jednotných miezd je nástrojom na stanovenie mzdových sadzieb na základe tried miezd a koeficientov sadzieb. Zamestnávateľa používajú tento systém na stanovenie jednotnej sadzby prvej triedy, ktorá sa následne vynásobí koeficientom sadzieb na určenie mzdy zamestnanca. V súčasnosti však mnohí zamestnávateľa neviažu mzdy na Systém jednotných miezd, pričom používajú ako menu bieloruský rubel alebo cudziu menu. Mzdy však musia byť vždy vyplácané v bieloruských rubľoch bez ohľadu na ich menu.

PROGRAMY PODPORY ZO, TECHNICKEJ A FINANČNEJ POMOCI, PROJEKTY REGIONÁLNEJ SPOLUPRÁCE

Zoznam projektov a ďalšie informácie týkajúce sa Národného programu medzinárodnej technickej spolupráce sa nachádza na internetovej stránke Ministerstva hospodárstva Bieloruska www.economy.gov.by v časti Medzinárodná technická spolupráca.

Bielorusko realizuje spoluprácu aj so Stálym zastúpením OSN v Minsku už od r. 1992. Program bol rozpracovaný Stálym zastúpením OSN v Minsku na základe konzultácií s republikovými orgánmi štátnej moci. Vzájomné konzultácie umožnili zaradiť do programu spoluprácu v tých oblastiach, ktoré predstavovali národné záujmy Bieloruska a mandátu Stáleho zastúpením OSN.

Program je v súlade s „Národnou stratégiou sociálno-ekonomického rozvoja Bieloruska na obdobie do r. 2020“, ktorá bola odsúhlasená Prezidiom Rady ministrov Bieloruska 22.6.2004. V programe boli zrealizované významné projekty sociálno-

ekonomického rozvoja republiky a z oblasti rozvoja podnikania, prístupu k internetovej sieti, sociálnej politiky, rozvoja pohraničnej infraštruktúry, energetickej efektivity a ochrany životného prostredia. V súčasnosti sa veľké projekty realizujú v spolupráci so Svetovým fondom pre boj s AIDS, tuberkulózou a maláriou. Projekty sa týkajú profylaktiky a liečenia AIDS, tuberkulózy a malárie aj s podporou Štátneho programu „Tuberkulez“.

VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Verejné obstarávanie sa v Bielorusku realizuje formou tendrov cez „Národné centrum marketingu a konjunktúry cien“ Ministerstva zahraničných vecí Bieloruska, ktoré bolo založené v r. 1997. Centrum má svoje pobočky v Breste, Vitebsku, Gomeli, Grodne, Lide a Mogilove. Spolupracuje s odvetvovými a regionálnymi orgánmi štátneho riadenia v riešení problematiky týkajúcej sa zahraničného obchodu, fungovania zahraničných trhov, vypracovania zahranično-obchodnej stratégie, spolupráce s obchodnými partnermi a pod. Informačná podpora centra napomáha rozvoju podnikateľskej aktivity veľkých podnikov a štruktúr malého a stredného podnikania. Svoje služby poskytuje na domácom trhu, v krajinách SNŠ, Európy, Ázie a Ameriky. Medzi klientmi sú podniky - exportéri Bieloruska, Ruska a iných krajín, zahraničné obchodno-priemyselné komory a centrá, ktoré napomáhajú vývozu a investíciám. Národné centrum marketingu a konjunktúry cien napomáha rastu a rozvoju vývozu Bieloruska a poskytuje informačnú a konzultačnú podporu podnikom realizujúcich zahranično-obchodnú činnosť. Operatívne poskytuje štátnym orgánom a hospodárskym subjektom informácie v oblasti nákupov www.export.by , www.ncmps.by .

Slovenské subjekty, ktoré majú záujem získať informácie o tendroch musia uzatvoriť dohodu s Národným centrom marketingu a konjunktúry cien. Po uzatvorení dohody je potrebné uhradiť poplatok za poskytované služby a Národným centrom marketingu a konjunktúry cien budú poskytnuté prístupové údaje do elektronického systému tendrov realizovaných v Bielorusku.

Všeobecné informácie k procedúram verejného obstarávania sa nachádzajú na internetovej stránke www.goszakupki.by

Bližšie informácie o tendroch sú na internetových stránkach: www.icetrade.by, www.economy.gov.by a www.minprom.gov.by/konkursi.

Základná legislatíva regulujúca oblasť verejného obstarávania v Bielorusku:

- Zákon z 13.7.2012 č. 419-3 „O štátnych nákupoch tovarov (*prác, služieb*)“
- Výnos Prezidenta z 29.12.2012 č. 576 „O niektorých otázkach štátnych nákupov tovarov (*prác, služieb*)“
- Nariadenie vlády z 22.8.2012 č. 778 „O niektorých opatreniach týkajúcich sa realizácie zákona „O štátnych nákupoch tovarov (*prác, služieb*)““

Predmetom štátnych nákupov môžu byť tovar, práce a služby.

Základnými subjektami štátnych nákupov sú štátne orgány určené na realizáciu štátnych nákupov (*Ministerstvo hospodárstva Bieloruska*), objednávateľ (*organizátor; právnická osoba, alebo živnostník - príjemca financií zo štátneho rozpočtu za účelom realizácie štátnych nákupov*), účastníci (*domáce, alebo zahraničné právnické, alebo fyzické osoby, alebo živnostníci*) a operátori oficiálnej stránky, elektronických obchodných priestranstiev (www.goszakupki.by) a Bieloruská univerzálna tovarová burza.

Subjekty, ktoré nemôžu byť účastníkmi procedúr spojených so štátnymi nákupmi:

- organizátor samotného nákupu;
- expert v ním posudzovanej procedúre štátneho nákupu;
- dodávateľ zaradený na zoznam dodávateľov, ktorým je dočasne odopretá účasť na štátnych nákupoch;
- právnické a fyzické osoby a živnostníci, ktoré/-í poskytovali objednávateľovi služby spojené s organizáciou prebiehajúceho nákupu;
- právnická osoba nachádzajúca sa v procese likvidácie, alebo reorganizácie (*ak sa k nej nepripojí i. právnická osoba*);
- živnostník nachádzajúci sa v procese ukončovania svojej činnosti;
- právnická osoba, alebo živnostník nachádzajúca/-i sa v procese bankrotu (*s výnimkou sanácie*);
- dodávateľ, s ktorým bola – po vzájomnej dohode – v minulosti zrušená zmluva o štátnych dodávkach;
- štruktúrna jednotka objednávateľa (*organizátora*) nákupu.

Podmienky účasti na štátnych dodávkach jednotlivých tovarov a účastníkov

Prípady obmedzenia účasti právnických a fyzických osôb (*vrátane živnostníkov*) v procesoch štátnych nákupov:

- vládou stanovené podmienky prístupu tovarov (*prác, služieb*) zahraničného pôvodu a dodávateľov ponúkajúcich takéto tovary (*práce, služby*) v procesoch štátnych nákupov;
- dodávateľ zaradený na zoznam dodávateľov, ktorým je dočasne odopretá účasť na štátnych nákupoch;
- vydelená časť predmetu štátneho nákupu, o ktorú sa môžu uchádzať subjekty z radov malých a stredných podnikateľov;
- rozhodnutie Prezidenta, vlády – na základe rozhodnutia, alebo pokynu Prezidenta je možné nadobudnúť konkrétne tovary (*práce, služby*) od potenciálneho dodávateľa.

Prípady stanovenia osobitných podmienok dostupu dodávateľov zahraničných tovarov (*prác, služieb*) k procesom štátnych nákupov sa aplikujú ak:

- im neboli priznané rovnaké podmienky pre daný nákup ako domácim dodávateľom;
- ak sa štátne nákupy uskutočňujú v záujme zabezpečenia obranyschopnosti a národnej bezpečnosti, alebo
- ak sa štátne nákupy uskutočňujú formou nadobudnutia konkrétnych tovarov (*prác, služieb*) od potenciálneho dodávateľa určeného rozhodnutím vlády na základe rozhodnutia, alebo pokynu Prezidenta.

Pri hodnotení a porovnávaní ponúk sa osobitným druhom tovarov poskytuje preferencia (*osobitné podmienky dostupu*) ak ide o

- zahraničné tovary (*práce, služby*) nepodliehajúce v Bielorusku domácemu režimu (+15 % *pri hodnotení*);
- tovary (*práce, služby*) domácej proveniencie od výrobcu, ktorý zamestnáva min. 50 % invalidov (+25 %). Procedúry, v ktorých sa využívajú preferencie (*osobitné podmienky dostupu*) sú konkurz, žiadosť o cenové ponuky a e-aukcia.

Druhy procedúr štátnych nákupov:

- procedúra štátnych nákupov z 1 zdroja;
- procedúra žiadostí o cenové ponuky;

- otvorená súťaž;
- zatvorené súťaž;
- e-aukcia a
- burzové obchodovanie.
-

Základné etapy realizácie procedúr štátnych nákupov:

- schválenie ročného plánu štátnych nákupov a jeho zverejnenie na oficiálnej (*internetovej*) stránke;
- zverejnenie pozvánky (*na účasť vo výberovom konaní*) na oficiálnej (*internetovej*) stránke;
- príprava a podanie ponúk, ich vysvetlenie a príp. korekcia, či doplnenie;
- vyhodnotenie účastníkov (*výberového konania*) a ich ponúk a prijatie rozhodnutia o výsledku procedúry štátneho nákupu:
 - o víťazovi (*výberového konania*);
 - o vyhlásení štátneho nákupu za neplatný;
 - o opakovanom vykonaní štátneho nákupu;
- odvolanie sa voči rozhodnutiu o výsledkoch štátneho nákupu;
- uzavretie dohody s víťazom;
- zverejnenie výsledku procedúry štátneho nákupu na oficiálnej (*internetovej*) stránke;
- vyhotovenie osvedčenia o procedúre štátneho nákupu.

Dokumenty používané v rámci procedúr štátnych nákupov môžu byť zasielané poštou, kuriérom, alebo elektronicky (*tie musia byť podpísané e-podpisom osoby s oprávnením konať v mene účastníka konania*).

Používatelia oficiálnej (*internetovej*) stránky, ktorí nie sú rezidentmi Bieloruska, získavajú e-podpis výhradne v oprávnenom centre – v š. p. „Národné centrum marketingu a konjunktúry cien“ v súlade s jeho pravidlami.

Oficiálna internetová stránka na zverejňovanie informácií o nákupoch (*štátnych i súkromných*) v Bielorusku a získavanie podrobných informácií o štátnych nákupoch v Bielorusku je www.icetrade.by. Ďalšie užitočné internetové stránky sú www.goszakupki.by a <http://besk.by>.

ZMLUVNÁ ZÁKLADŇA

názov dohody	dátum podpisu	miesto podpisu
Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o obchodno-hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci	10.2.1994	Bratislava
Dohoda o spolupráce medzi Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky a Výborom pre normalizáciu, metrológiu a certifikáciu Bieloruskej republiky	23.6.1995	Bratislava
Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o medzinárodnej cestnej doprave	24.10.1996	Minsk
Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci	22.3.1999	Bratislava

v colných otázkach		
Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o zabránení dvojitého zdanenia a predchádzaní daňovému úniku vzťahujúca sa na dane z príjmov a z majetku	12.7.1999	Bratislava
Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o podpore a vzájomnej ochrane investícií	26.8.2005	Minsk

Prijatými dohodami sa realizuje spolupráca medzi slovenskými a bieloruskými subjektmi v oblasti rozvoja obchodnej spolupráce. Dohodou o spolupráci medzi Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky a Gosstandardom prebieha spolupráca v oblasti udeľovania certifikátov pre výrobky a služby. Slovenské subjekty môžu pri presadzovaní svojich záujmov využívať výhody vyplývajúce z aktuálne platných dohôd.

Dňa 2.6.2014 počas návštevy ministra hospodárstva SR a predsedu slovenskej časti Zmiešanej komisie pre obchodno-hospodársku spoluprácu medzi Slovenskou republikou a Bieloruskou republikou P. Pavlisa v Minsku boli podpísané memorandá:

- „Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom financií Slovenskej republiky a Ministerstvom financií Bieloruskej republiky“
- „Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a Ministerstvom poľnohospodárstva a potravinárstva Bieloruska o spolupráci vo veterinárnej oblasti a chove zvierat“.

Dňa 14.10.2014 počas návštevy prezidenta „Belarusbank“ S. Pisaryka Bratislavy bolo podpísané „Memorandum o spolupráci medzi Eximbank Slovenskej republiky a Belarusbank“

Dňa 13.11.2014 v rámci „Exportného fóra“ v Bratislave bolo podpísané:

- „Memorandum o spolupráci medzi SARIO a Administráciou Vitebskej oblasti“
- „Memorandum o spolupráci medzi SARIO a Vitebskou regionálnou Obchodnou komorou a Gomel'skou voľnou ekonomickou zónou-Ratom“

V rámci 12.zasadnutia slovensko-bieloruskej Zmiešanej komisie v Minsku (2.10.2015) bolo podpísané Memorandum o spolupráci medzi Eximbankou Slovenskej republiky a BelEximgarant.

Počas prvej oficiálnej návštevy PV SR Roberta Fica v Bielorusku dňa 25.11.2016 bola podpísaná „Medzivládna dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o spolupráci pri mimoriadnych udalostiach“.

V rámci oficiálnej návštevy predsedu vlády Bieloruska A. Kobjakova na Slovensku bola dňa 27.4.2017 podpísaná „Medzivládna dohoda medzi Slovenskou republikou a Bieloruskou republikou o vedecko-technickej spolupráci“.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

ZAHRANIČNÉ INVESTÍCIE

Objem zahraničných investícií síce v roku 2018 vzrástol o 13% avšak ako je vidno z tabuľky nižšie, stále nedosahuje požadovanú výšku avšak postupne sa približuje objemu zahraničných investícií v rokoch 2014 – 2015.

	2014	2015	2016	2017	2018
Priame zahraničné investície (mil. USD)	10 168,9	7 241,4	6 928,6	7 634,2	8 537,1
Portfóliové zahraničné investície (mil. USD)	10,6	5,1	2,8	8,4	3,9
Ostatné (mil. USD)	4 904,9	4 097,7	1 628,5	2 085,9	2 301,0
Zahraničné investície spolu (mil. USD)	15 084,4	11 344,2	8 559,8	9 728,5	10 842,0

Z hľadiska sektorového zamerania najviac investícií smerovalo do obchodu, priemyslu a dopravy. Tradične najväčším investorom je Rusko s podielom takmer 38,3% z celkového objemu zahraničných investícií, ďalej nasleduje Spojené kráľovstvo s podielom 25,7%, Cyprus s podielom 7,8% a Poľsko s podielom 4,1%.

INVESTIČNÁ LEGISLATÍVA

Medzi kľúčové nariadenia o investíciách v Bielorusku patria: zákon č. 53-3 Bieloruskej republiky "O investíciách" z 12. júla 2013, zákon č. 63-3 Bieloruskej republiky "O koncesiách" z 12. júla 2013 a prezidentské Vyhláška č. 10 "O vytvorení dodatočných podmienok pre investičnú činnosť v Bielorusku" zo 6. augusta 2009.

Investičná dohoda s bieloruskou republikou

Investičná zmluva je druh zmluvy uzatvorenej s cieľom poskytnúť dodatočnú vládnú podporu investičným projektom. Investičné zmluvy sa uzatvárajú medzi zahraničnými alebo domácimi investormi a Bieloruskom zastupovaným Radou ministrov alebo iným ústredným vládnym orgánom. Investičné dohody sa môžu uzatvárať len na realizáciu projektov v Bielorusku súvisiacich s činnosťami alebo priemyselnými odvetviami označenými Radou ministrov s investičným prioritným postavením.

Stimuly podľa investičných dohôd

Bez ohľadu na zmluvnú stranu, ktorá zastupuje Bielorusko, všetky typy investičných dohôd poskytujú množstvo stimulov, ktoré možno získať na základe dohody. Najdôležitejšie z nich sú:

- Možnosť rozdeliť rozsah stavebného projektu na etapy a vykonať stavebné práce súčasne s projektovými prácami pre ďalšie etapy, s výhradou schválenia architektonickej koncepcie projektu

- Pridelenie pozemku, ktorý je zahrnutý v zozname pozemkov určených na investičné projekty pre investora bez aukcie na právo prenajať pozemok, na právo navrhovať a postaviť budovu na pozemku alebo na právo výkupu pozemku
- Právo na odstránenie vegetácie bez vyplatenia náhrady za vegetáciu odstránenú počas výstavby zariadení pre investičný projekt
- Úplné odpočítanie bieloruskej DPH uložennej na nákup tovaru, služieb (prác) alebo vlastníckych práv na výstavbu a vybavenie zariadení podľa investičnej zmluvy (alebo zaplatených na ich dovoz za týmto účelom)
- Výber dodávateľov alebo tvorcov projektovej dokumentácie, dodávateľov tovaru a poskytovateľov služieb na výstavbu alebo rekonštrukciu zariadení podľa investičnej zmluvy bez vykonania postupov predpísaných legislatívou (s výnimkou verejného obstarávania tovarov alebo služieb)
- Oslobodenie od cla a DPH pri dovoze výrobného zariadenia (jeho komponentov a náhradných dielov) na ich výhradné použitie v Bielorusku v rámci investičného projektu
- Oslobodenie od poplatkov za uzatvorenie nájomnej zmluvy na pozemok
- Oslobodenie od poplatkov pri vydávaní (rozširovaní) povolení na zamestnávanie zahraničných pracovníkov v Bielorusku a osobitných pracovných povolení vydaných pre cudzincov a osoby bez štátnej príslušnosti, ktoré boli prijaté na prácu v Bielorusku na investičnom projekte; okrem toho sú takí cudzinci a osoby bez štátnej príslušnosti oslobodené od poplatku pre povolenia na prechodný pobyt v Bielorusku
- Oslobodenie od povinnosti vyplatiť kompenzácie za straty spôsobené poľnohospodárstvom a/alebo lesnému priemyslu v dôsledku využívania pozemku podľa investičnej dohody

Investori majú nárok aj na ďalšie stimuly stanovené v bieloruskej legislatíve a poskytované z iných dôvodov ako na základe investičnej dohody.

Voľné ekonomické zóny v Bielorusku

Jednou z foriem podpory podnikania, a tiež medzinárodnej spolupráce v ekonomike je vytvorenie „Voľných ekonomických zón“ (*d'alej „VEZ“*). Slúžia na zabezpečenie rýchlejšieho rozvoja regiónov krajiny, pritiahnutiu zahraničných investícií a progresívnych technológií. Rezidenti slobodných ekonomických zón majú špeciálne podmienky regulácie podnikateľskej činnosti. Hradia ohraničené množstvo daní a na niektoré dane dostávajú preferencie po porovnaní s daňovým režimom štátu. Cieľom je:

- pritiahnúť investície (*v I. rade zahraničných*) do ekonomiky krajiny,
- zvýšiť objem vývozu;
- zaviesť nové technológie a
- rozvíjať výrobu nahrádzajúcu dovoz.

Výsledky činnosti slobodných ekonomických zón:

- zvýšenie objemov výroby;
- vývoz tovarov a služieb;
- vytvorenie nových pracovných miest;
- značný vplyv na makroekonomické ukazovatele oblastí a
- rast daňových poplatkov do rozpočtov.

VEZ v Bielorusku napomáhajú domácim a zahraničným investorom svojimi výhodami – colnými (bezcolný dovoz technológie pre účely podnikania) a daňovými (5-ročné daňové prázdniny, oslobodenie od dane z nehnuteľnosti). V Bielorusku je ich 6: **Minsk** www.fezminsk.by, **Brest** www.fezbrest.by, **Gomel'-Raton** www.gomelraton.com, **Vitebsk** www.fezvitebsk.com, **Grodnoinvest** www.grodnoinvest.com a **Mogilev** www.fezmogilev.by

Postup registrácie:

- vypracovanie vývozne orientovaného, alebo dovoz nahrádzajúceho investičného projektu s objemom investície minimálne 1 mil. €;
- žiadosť Administrácii VEZ o registráciu rezidenta VEZ;
- uzatvoriť s Administráciou VEZ dohodu o podmienkach činnosti v VEZ a
- umiestniť výrobu na území VEZ.

V prípade registrácie komerčnej organizácie (*individuálny podnikateľ*) ako rezidenta VEZ musí investor pripraviť a predložiť Administrácii VEZ investičnú ponuku, ktorá obsahuje nasledovné dokumenty:

- žiadosť (*podľa vzoru*);
- overenú kópiu zakladajúcich dokumentov spoločnosti s nahliadnutím do originálov;
- listiny a zakladateľská zmluva, kópia dokladu o štátnej registrácii s nahliadnutím do originálov dokumentov;
- podnikateľský plán investičného projektu;
- platobný dokument potvrdzujúci úhradu štátneho poplatku za registráciu rezidenta VEZ a
- úhrada štátneho poplatku za registráciu (*50 základných jednotiek*).

Žiadateľ zodpovedá za dôveryhodnosť predkladaných dokumentov v súlade s aktuálnou legislatívou a zákonmi.

Park vysokých technológií (www.park.by)

Park vysokých technológií bol založený na základe Výnosu prezidenta Bieloruska 22.9.2005 v Minsku a programovo je porovnateľný so Silicon Valley v US. Rezidenti Parku vysokých technológií môžu byť zaregistrované právnické osoby a samostatne zárobkovo činné osoby uskutočňujúce, alebo plánujúce vykonávať jednu alebo niekoľko z nasledovných druhov činností:

- analýza, projektovanie a programové vybavenie informačných systémov;
- spracovanie programového zabezpečenia;
- vedecko-výskumná a inžinierska činnosť a
- druhy činnosti určené Radou ministrov Bieloruska so súhlasom prezidenta Bieloruska.

Obrat rezidentov Parku vysokých technológií za rok 2018 prevýšil 1,4 mld. USD.

Bielorusko-čínsky priemyselný park „Veľký kameň“

V roku 2014 bola zahájená výstavba a realizácia spoločného čínsko-bieloruského investičného projektu priemyselného parku „Veľký kameň“ blízko hl. mesta Minsk. V rámci ekonomickej spolupráce s Čínou chce Bielorusko klásť dôraz na rozvoj vzťahov a priamych kontaktov jednotlivých regiónov, čo sa jednotlivých sektorov týka, ide predovšetkým

o stavebníctvo, modernizáciu infraštruktúry, spoluprácu v technologickej sfére a vedecko-technických inováciách. Projekt je súčasťou novej „Hodvábnej cesty“ s prepojením na Európu

Inštitúcie zaoberajúce sa prílevom PZI:

Ministerstvo hospodárstva Bieloruska (www.economy.gov.by);
Národná agentúra investícií a privatizácie Bieloruska (www.invest.belarus.by);
Štátny výbor pre majetok Bieloruskej republiky (www.gki.gov.by);
Slobodná ekonomická zóna „Minsk“ (www.fezminsk.by);
Slobodná ekonomická zóna „Brest“ (www.fez.brest.by);
Slobodná ekonomická zóna „Vitebsk“ (www.fez-vitebsk.com);
Slobodná ekonomická zóna „Grodnoinvest“ (www.grodnoinvest.com);
Slobodná ekonomická zóna „Gomel - Raton“ (www.gomelraton.com);
Slobodná ekonomická zóna „Mogilev“ (www.fezmogilev.by);

ENERGETICKÁ POLITIKA KRAJINY

Energetickú politiku Bieloruska riadi Ministerstvo energetiky Bieloruska. Realizuje štátne programy :

- Komplexný plán pre rozvoj odvetvia výroby elektrickej energie do roku 2025 s prihliadnutím na uvedenie do prevádzky bieloruskej jadrovej elektrárne schválený dekrétom Rady ministrov Bieloruskej republiky z 01.03.2016 č. 169
- Koncepcia energetickej bezpečnosti Bieloruskej republiky
- Odvetvový program elektroenergetiky na roky 2016-2020 (schválený vyhláškou Ministerstva energetiky Bieloruskej republiky č. 8 z 31. marca 2016)
- Štátny program "Úspora energie" na roky 2016-2020

Energetický komplex Bieloruska zahŕňa ťažbu, prepravu, skladovanie a výroby ropných produktov. Asi 85% energonosičov Bielorusko importuje.

V oblasti energetiky Bielorusko nie je sebestačné, energonosiče (ropu, plyn a el. energiu) nakupuje v Rusku. Prioritou Ministerstva energetiky Bieloruska je realizácia projektu výstavby jadrovej elektrárne typu AES – 2006, 18 km od mesta Ostrovec (Grodenská oblasť). Jedná sa o dva bloky (každý o výkone 1200 MW) o celkovom výkone 2400 MW. Spustenie 1. bloku jadrovej elektrárne sa plánuje v 2018 a 2. bloku v 2020. Projekt financuje a realizuje ruská spoločnosť Rosatom.

Bielorusko má náleziská niektorých energetických zdrojov ako napr. ropy, hnedého uhlia, rašeliny. Zásoby ropy však nie sú veľké (cca 332 mil. t), krajina z nich pritom ročne vyťaží cca 1,7 mil. t, čo stačí pokryť 20 % potreby krajiny. Zásoby zemného plynu sa odhadujú na 8,4 mld. m³, hnedého uhlia približne 1,3 mld. t (kvalita je nízka) a rašeliny cca 3 mld. t.

Energetická bezpečnosť krajiny

V rámci opatrení súvisiacich s energetickou bezpečnosťou Bieloruska bolo v r. 2010 prijaté Nariadenie Rady ministrov Bieloruska č. 1180 „Stratégia rozvoja energetického potenciálu Bieloruska“, ktorá poskytuje rámec pre efektívnejšie fungovanie odvetví hospodárstva. Stratégia je rozpracovaná na r. 2011-5 a do r. 2020. Krajina sa v minulosti pokúšala riešiť svoju energetickú závislosť od Ruska dodávkami ropy z Venezuely a Azerbajdžanu.

Energetická kooperácia EÚ- Bielorusko

Perspektívne v budúcnosti plánuje Bieloruska pokračovať v stratégii znižovania závislosti od ruského plynu a ropy a rozvíjať alternatívne zdroje energie. V uvedenej oblasti už v súčasnej dobe aktívne spolupracuje s Nemeckom, Rakúskom, Poľskom, v projektovaní a financovaní dodávok technologických zariadení (solárne batérie, malé elektrárne na spaľovanie dreveného, zeleného a bioodpadu) a výstavby malých lokálnych zdrojov alternatívnej energie. Vláda Bieloruska plánuje využiť skúsenosti európskych spoločností pri realizácii energeticky úsporných programov a modernizácií tepelných a hydroelektrární.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

Zahraničný obchod s tovarmi a službami (v mil. USD)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obrat	90 433,1	87 094,7	65 474,4	59 609,7	76 026	83 246
Export tovarov a služieb	44 046,1	43 302,9	32 797,8	29 791,2	36 995	41 970
Import tovarov a služieb	46 387,0	43 791,8	32 676,6	29 818,5	39 031	41 276
Saldo	-2 340,9	- 488,9	+121,2	-27,3	-2 036	693,8

zdroj: Národný štatistický výbor Bieloruska (Belstat),

Zahraničný obchod s tovarmi (v mil. USD)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obrat tovarov	77 673,6	73 482,0	54 471,1	48 549,4	63 446	69 150
Export tovarov	36 540,1	35 423,3	26 164,3	22 978,3	29 212	33 249
Import tovarov	41 133,5	38 058,7	28 306,8	25 571,1	34 234	35 900
Saldo	-4 593,4	-2 635,4	-2142,5	-2 592,8	-5 023	-2 651

zdroj: Národný štatistický výbor Bieloruska (Belstat),

Zahraničný obchod so službami (v mil. USD)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obrat služieb	12 759	13 612,7	11 003,3	11222	12 580	14 096
Export služieb	7 506,0	7 879,6	6 633,5	6 831	7 783	8 720
Import služieb	5 253,0	5 733,1	4 369,8	4 390	4 797	5 375
Saldo	+2 253	+2 209	+2 260	+2 441	+2 987	3 345

zdroj: Národný štatistický výbor Bieloruska (Belstat),

Komoditná štruktúra exportu Bieloruska

	Mil. USD		2018 v percentách k 2017	Percentuálny podiel	
	2017	2018		2017	2018
Spolu	29 240	33 726,1	115,3	100	100
Z toho					
Stroje, zariadenia a dopravné prostriedky	5 298,2	5 571,5	105,2	18,1	16,5
Minerálne produkty	7 160,8	8 746,5	122,1	18,1	25,9
Farebné kovy a výrobky z nich	2 056,9	2 416,1	117,5	7,0	7,2
Produkcia chemického priemyslu, kaučuk (vrátane chemických vlákien a nití)	5 386	6 458,5	119,9	18,4	19,1
Výrobky z dreva, celulóznopapierenské výrobky	1 319,2	1 656,8	125,6	4,5	4,9
Textil a textilné výrobky	849,3	921,5	108,5	2,9	2,7
Koža, kožušiny a výrobky z nich	79,5	72,6	91,3	0,3	0,2
Potravinárke výrobky a poľnohospodárske suroviny	4 904,3	5 172,7	105,5	16,8	15,3
ostatné	2 158,8	2 709,9	124,0	7,5	8,2

zdroj: Národný štatistický výbor Bieloruska (Belstat),

Komoditná štruktúra importu Bieloruska

	Mil. USD		2018 v percentách k 2017	Percentuálny podiel	
	2017	2018		2017	2018
Spolu	34 234,9	38 408,9	112,2	100	100
Z toho					
Stroje, zariadenia a dopravné prostriedky	7 903,8	9 281,0	117,4	23,1	24,2
Minerálne produkty	9 919,9	11 350,6	114,4	29,0	29,6
Farebné kovy a výrobky z nich	3 411,3	3 809,1	111,7	10,0	9,9
Produkcia chemického priemyslu, kaučuk (vrátane chemických vlákien a nití)	4 987,5	5 448,8	109,2	14,6	14,2
Výrobky z dreva, celulóznopapierenské výrobky	672,3	783,2	116,5	2,0	2,0

	Mil. USD		2018 v percentách k 2017	Percentuálny podiel	
	2017	2018		2017	2018
Textil a textilné výrobky	1 035,4	1 161,5	112,2	3,0	3,0
Koža, kožušiny a výrobky z nich	122,1	124,1	101,6	0,4	0,3
Potravinárke výrobky a poľnohospodárske suroviny	4 523,6	4 354,8	96,3	13,2	11,3
ostatné	1 659,0	2 095,8	126,3	4,7	5,5

zdroj: Národný štatistický výbor Bieloruska (Belstat),

Bielorusko obchoduje s viac ako 200 krajinami, v 2018 pokrylo 5 parterov 72% bieloruského exportu, zatiaľ čo 90% exportu je vyvázaných do 20 krajín. Tieto **údaje ukazujú silnú závislosť bieloruského exportu na globálnom trhovom prostredí a ekonomikách svojich najväčších partnerov**. Bieloruský zahraničný obchod s tovarmi v roku 2018 dosiahol **obrat 69,1 mld. USD** (nárast o 9% oproti 2017), export 33,2 mld. USD (nárast o 13%), import 35,9 mld. USD (nárast o 5%). Medzi najvýznamnejších obchodných partnerov Bieloruska v minulom roku patrilo **Rusko** (49,2% celkového obchodného obratu), **Ukrajina** (7,6%), **Čína** (5,1%), **Nemecko** (4,7%), **Veľká Británia** (4,7%), **Poľsko** (3,6%). V 2018 sa Rusko podieľalo 38,3% na bieloruskom exporte a 58,8% na importe. Export do Ruska sa v období 2013-2015 znížil kvôli znehodnocovaniu ruského rubľa, ktoré malo za následok pokles dopytu po drahších bieloruských výrobkoch. V období 2016-2018 sa export do Ruska opätovne zvýšil aj hlavne vďaka silnejúcemu ruskému rubľu. Štruktúra ZO Bieloruska s krajinami mimo SNS sa prakticky za posledných 5 rokov nezmenila. **EÚ je po Rusku druhým najväčším trhom pre bieloruský export** s podielom 24,2%. Celkový obrat v roku 2018 predstavoval 17,3 mld. USD, čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje nárast o 19,9% (po viacročnej klesajúcej tendencii).

Slovensko-bieloruské ekonomické vzťahy

Zvýšená aktivita v rámci vzájomných politických vzťahov od roku 2016 otvorila komunikačné kanály potrebné aj na ďalší rozvoj obchodno-ekonomických vzťahov, ktoré sa však zatiaľ nepretavili do zvýšenia vzájomného obchodného obratu. Slovenské spoločnosti majú záujem o vstup na bieloruský trh a jeho prostredníctvom aj na ďalšie trhy Euroázijskej ekonomickej únie, bieloruské spoločnosti nie sú na slovenskom trhu výrazne aktívne. **Celkový obrat tovaru za r. 2018 dosiahol 162,9 mil. €, čo v porovnaní s r. 2017 predstavuje mierny nárast o 4,3%.**

Prehľad vzájomného obchodného obratu (2012-2018)

Rok/ v €	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vývoz	112,6	125,2	103,8	67,7	74,4	84,05	76,8
Dovoz	80,0	47,5	53,6	93,7	91,2	72,10	86,1
Obrat	192,6	172,7	157,4	161,4	165,6	156,15	162,9
Saldo	32,5	77,6	50,2	- 26	- 16,8	11,95	-9,3

Zastavenie prepadu a identifikovanie viacerých perspektívnych oblastí hospodárskej interakcie malo za cieľ **13. zasadnutie Zmiešanej komisie pre obchodno-hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu v Bratislave (19.–20.10.2017)**. Sprievodnou akciou bol „Okrúhly stôl slovenských a bieloruských podnikateľov“, ktorý umožnil posúdiť realizáciu spoločných projektov, výrobnú kooperáciu a realizáciu svojich tovarov na trhu jednotlivých krajín.

Rok 2017 bol bohatý na dvojstranné podujatia v záujme rozvoja spolupráce medzi Slovenskou republikou a Bieloruskom:

- Návšteva nám. ministra zahraničných vecí Bieloruska E. Šestakova na Slovensku (22.12.2016, Bratislava),
- Národná expozícia Bieloruskej republiky na 6. medzinárodnom poľnohospodárskom veľtrhu AGROSALÓN v Nitre v dňoch 28.3.–1.4.2017- prezentácia poľnohospodárskej a lesnej techniky, traktorov, ako aj inovatívnych technológií
- Pracovná návšteva predsedu vlády Slovenskej republiky R. Fica vo Vitebsku a Vitebskej oblasti so skupinou slovenských veľkopodnikateľov z oblasti energetiky, dopravy, výstavby a poľnohospodárstva (21.4.2017)
- Návšteva predsedu vlády Bieloruska A. Kobjakova na Slovensku (27.-28.4.2017). Počas rokovania predsedov vlád Slovenska a Bieloruska v Bratislave a podnikateľského fóra bola prerokovaná realizácia spoločných prioritných investičných projektov v oblasti priemyslu, energetiky, farmaceutiky, drevo spracovávajúceho priemyslu, životného prostredia, potravinárstva a poľnohospodárstva.
- Slovensko-bieloruské biznis fórum (apríl 2017, Minsk) z príležitosti ukončenia projektu medzinárodnej rozvojovej pomoci Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky „Využitie skúsenosti pri podpore transformácie regionálneho trhového prostredia“, ktorý realizovala Žilinská regionálna SOPK v spolupráci s bieloruskými regionálnymi obchodnými komorami;
- Slovensko-bieloruské inovačné fórum (máj 2017, Minsk) v rámci medzinárodnej strojárskej výstavy „Bieloruské priemyselné fórum“;
- Konzultácie spolupredsedov slovensko-bieloruskej Zmiešanej komisie R. Chovanca a E. Šestakova (21.6. 2017, Minsk)
- Návšteva podpredsedu vlády SR a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky M. Lajčáka v Bielorusku (22.6.2017, Minsk), účasť na zasadnutí ministrov zahraničných vecí členských krajín Stredoeurópskej iniciatívy (CEI) v Minsku, stretnutie s prezidentom Bieloruska A. Lukašenkom a ministrom zahraničných vecí Bieloruska V. Makejom
- Návšteva podpredsedu vlády a ministra vnútra Slovenskej republiky R. Kaliňáka v Minsku (29.-30. júl 2017);
- Stretnutie predsedníčky Úradu pre jadrový dozor Slovenskej republiky M. Žiakovej s nám. ministra zahraničných vecí Bieloruska E. Šestakovom (august 2017, Minsk);
- 13. zasadnutie slovensko-bieloruskej Zmiešanej komisie pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu v Bratislave

V roku 2018 sa uskutočnili stretnutia a podujatia, z ktorých každé obsahovalo element rozvoja obchodno-ekonomických vzťahov Slovenskej republiky a Bieloruska:

- politické konzultácie štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR L. Parízka (4/2018)
- podujatie „Slovenské dni v Grodne“, ktorého súčasťou bolo aj slovensko-bieloruské obchodné fórum
- prvé zasadnutie Spoločnej komisie pre spoluprácu v oblasti vedy a techniky medzi Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR a Výborom pre vedu a technológie v Minsku (9/2018)
- účasť ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR M. Lajčáka na zasadnutí Jadrovej skupiny Mnichovskej bezpečnostnej konferencie v Minsku, pričom účasť bola využitá aj na bilaterálne rokovanie s bieloruským partnerom V. Makejom (11/2018)

V rámci oficiálnej návštevy predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica v Bielorusku (25.11.2016) stretnutiu premiérov dominovali perspektívy prehĺbenia obchodno-ekonomickej spolupráce, podobne tomu bolo aj na rokovaníach u prezidenta A. Lukašenka. Partneri identifikovali obchodno-ekonomické možnosti v 6 prioritných oblastiach. Prioritami ekonomickej spolupráce boli označené oblasti farmaceutiky, energetiky, strojársky, potravinársky a drevo spracúvajúci priemysel, informačné technológie. Okrem spoločného výskumu a vývoja onkologických preparátov existuje záujem o dodávky technologických zariadení na modernizáciu strojárkeho, chemického, potravinárskeho a drevo spracovateľského priemyslu. Novým momentom vo sfére ekonomickej spolupráce má byť jadrová energetika, automobilový a gumársky priemysel, hydroenergetika a ekologické projekty zamerané na zber a spracovanie elektrotechnického a komunálneho odpadu. SR má záujem o dodávky stlačeného plynu na trhy EÚ a za rešpektovania zbraňového embarga EÚ aj segment obranného priemyslu.

Počas návštevy bola podpísaná **„Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri mimoriadnych udalostiach“**. Za prítomnosti oboch premiérov boli taktiež podpísané 3 bilaterálne komerčné memorandá v oblasti energetiky, spracovania elektrotechnického odpadu a vytvorenie vedecko-výskumného medicínskeho centra v Bešenkoviči (Vitebská oblasť). Bola dohodnutá vedecká spolupráca medzi Univerzitou Komenského v Bratislave a Vitebskou štátnou univerzitou medicíny, ako i Jesseniovou lekárskou fakultou Univerzity Komenského a Biomedicínskeho centra v Martine.

V dňoch 27.-28.4.2017 sa uskutočnila recipročná **návšteva PV Bieloruska A. Kobjakova na Slovensko**. Návšteva mala ekonomický charakter s cieľom potvrdenia **„Cestovnej mapy realizácie spoločných výrobných a obchodných projektov“** v oblasti strojárkeho, potravinárskeho, energetického priemyslu, životného prostredia a poľnohospodárstva.

Počas návštevy A. Kobjakova v SR prebehlo biznis fórum slovenských a bieloruských podnikateľov. PV Bieloruska navštívil tiež JE Mochovce.

Počas návštevy bola podpísaná **„Medzivládna dohoda v oblasti vedecko-technickej spolupráce“** medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Štátnym výborom pre vedu a technológie Bieloruska a **„Memorandum o porozumení“** medzi Úradom pre jadrový dozor Slovenskej republiky a Ministerstvom pre mimoriadne situácie Bieloruska o výmene informácií v oblasti štátneho dozoru nad jadrovou bezpečnosťou.

Taktiež boli podpísané **„Dohody o spolupráci“** medzi Obchodnými a priemyselnými komorami Slovenskej republiky a Bieloruska, medzi agentúrou SARIO a Národnou agentúrou pre investície a privatizáciu, medzi Úradom pre normalizáciu a metrológiu Slovenskej

republiky a bieloruským „GosStandardom“ a päť obchodných dohôd medzi slovenskými a bieloruskými spoločnosťami.

Export do Bieloruska

Za r. 2018 export do Bieloruska dosiahol 76,81 mil. € (pokles o 8,7%). V tovarovej štruktúre exportu prevládajú stroje, prístroje a ich časti (29,8%), vozidlá a dopravné zariadenia (13,4%), základné kovy a výrobky z nich (6,5%), plasty a výrobky z plastov (6%), textilné výrobky, elektrické stroje a zariadenia, výrobky chemického priemyslu, rastlinné výrobky a iné.

Import do Slovenskej republiky

Za r. 2018 import do Slovenskej republiky predstavoval 86,1 mil. €, čo porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje nárast o 19,4%. V komoditnej štruktúre importu prevládajú nerastné palivá a minerálne oleje (40%), optické prístroje (21,5%), železné a oceľové výrobky (13,5%), umelé vlákna (8,1%), a iné.

Saldo zahranično-obchodného obratu Slovensko - Bielorusko

Za r. 2018 evidujeme **záporné saldo zahraničného obchodu s Bieloruskom v hodnote 9,3 mil. €**. Jedným z dôvodov je **silná aktivizácia bieloruských exportérov**, kedy vzrástol export takmer so všetkými obchodnými partnermi a zároveň **politika „importozamešenia“** t.j. nahrádzania importovaných tovarov tovarmi miestnej bieloruskej produkcie.

Cestovný ruch

Najobľúbenejšími obdobiami pre cestovanie sú u Bielorusov: obdobie Nového roku, májové sviatky, školské prázdniny a letné dovolenky. Priemerná doba pobytu bieloruských turistov na dovolenke je 8 dní a vyhľadávajú ubytovacie zariadenia nižších kategórií kvôli cene.

Slovensko je v Bielorusku vnímané ako atraktívna a bezpečná turistická destinácia, priateľská slovanská krajina, v ktorej nevzniká jazyková bariéra; krajina, v ktorej je krásna a z hľadiska ekológie čistá príroda; krajina preslávená svojimi liečebnými kúpeľmi; s lyžiarskymi strediskami veľmi dobrej úrovne; krajina s veľkým množstvom historických pamiatok.

Štatistické údaje za roky 2012-2014 vykazovali rastúci záujem turistov z Bieloruska o Slovensko. 2014 bol dokonca rekordným z hľadiska počtu bieloruských turistov na Slovensku - v slovenských ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu bolo ubytovaných 20 035 hostí z Bieloruska. Rok 2015, keď Slovensko navštívilo 10 454 hostí z Bieloruska, priniesol výraznejší pokles počtu bieloruských turistov o 47,8 % v porovnaní s r. 2014. V roku 2016 pretrvala tendencia poklesu bieloruských turistov na Slovensku. V slovenských ubytovacích zariadeniach bolo ubytovaných 9 749 hostí z Bieloruska, čo je o 6,7 % menej než v roku 2015; počet prenocovaní v roku 2016 dosiahol 37 821 prenocovaní, čo je o 13,1 % menej ako v r. 2016. Zníženú návštevnosť bieloruských turistov na Slovensku v rokoch 2015 – 2016 ovplyvnila zhoršená ekonomická situácia v Bielorusku, devalvácia bieloruského rubľa a taktiež denominácia bieloruského rubľa, ktorá sa začala 1. júla 2016 – denominácia spôsobila ďalšie zvyšovanie cien v Bielorusku.

V období január – september 2017 pokračoval pokles návštevnosti bieloruských turistov na Slovensku, počet turistov (7.138 turistov) bol o 9,9% nižší ako v analogickom období r. 2016.

Rok 2018 sa niesol opäť v znamení nižšieho záujmu bieloruských turistov o Slovensko, kedy našu krajinu navštívilo 7990 bieloruských turistov, čo oproti roku 2017 znamená opätovný pokles o 8,1%.

Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, Sekcia cestovného ruchu podporuje spoluprácu slovenských a bieloruských subjektov cestovného ruchu - v máji 2017 organizovalo Zahraničné zastúpenie cestovného ruchu SR (MDV SR) v Moskve spoločnú roadshow krajín V4 v štyroch mestách Bieloruska: Brest, Gomel', Mogilev a Minsk. Zúčastnilo sa na nich spolu 14 účastníkov z krajín V4, zo Slovenska 3 turistické firmy. V septembri 2017 zorganizovalo Zahraničné zastúpenie cestovného ruchu SR (MDV SR) v Moskve prezentačné podujatie v Minsku pre bieloruské cestovné kancelárie.

Slovenské subjekty cestovného ruchu (kúpele Dudince, Piešťany, Bardejovské Kúpele, Lúčky) sa pravidelne od roku 2013 zúčastňujú na jarnej turistickej výstave „Oddych“ v Minsku v samostatných stánkoch, resp. v spolupráci s bieloruskými turistickými firmami. Na jarnej výstave Oddych v r. 2017 sa zúčastnili Kúpele Lúčky so samostatným stánkom, na rovnakej výstave v r.2018 boli slovenské kúpele predstavené bieloruským operátorom.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

OBCHODNÉ ZVYKLOSTI V TERITÓRIU

Pri obchodných rokovaníach odporúčame dodržiavať dohodnutý začiatok rokovania. Pri predstavovaní sa odporúčame poskytnúť partnerovi vizitku v ruskom, alebo bieloruskom jazyku (*akceptovaná je aj vizitka v anglickom jazyku*). Pri oslovovaní je obvyklé používať meno a otcovské meno. Pri rokovaníach sa môže stať, že Vám partner prejde na tykanie bez Vášho súhlasu. Rokovacím a komunikačným jazykom je najmä ruský jazyk. Jeho znalosť na čo najvyššej úrovni je v Bielorusku veľkou výhodou v podnikaní. Po predchádzajúcej dohode s partnerom je, samozrejme, možné komunikovať aj v i. v jazyku (*rozšírený je anglický, alebo nemecký*). Bieloruský jazyk je blízky slovenskému, a tak jazyková bariéra zväčša nespôsobuje vážnejšie problémy.

Obchodné kontakty sa najlepšie nadväzujú pri neformálnych spoločenských udalostiach – pozvanie na obed, večeru, návštevu divadla, opery, výstavy príp. i. kultúrneho podujatia. Pracovný obed trvá približne 1,5-2 hod. (*zväčša od 13 do 15:00 hod.*). Pracovná večera sa začína obvykle o 19:00 hod. Priebeh konzumácie je sprevádzaný pravidelnými prípitkami, ktoré sa očakávajú aj od hostí. Na pohostenie sa najčastejšie používa miestna vodka, koňak, pivo, víno a typické miestne alkoholické nápoje. Pozitívne sa prijímajú drobné darčeky (*knižné publikácie, suveníry, víno, slovenský alkohol a pod.*).

Vyhodnotenie odbytových možností Slovenskej republiky

Bieloruský trh je otvorený hlavne pre slovenské spoločnosti, ktoré plánujú aj investovať v Bielorusku a dlhodobo pracovať na trhu formou spoločných podnikov hlavne v oblasti strojárkej a poľnohospodárskej výroby, spracovania a výroby potravinárskych výrobkov, stavebníctve, elektrotechnickom priemysle a cestovnom ruchu. Import zahraničných výrobkov sa bude postupne nahradzovať domácimi výrobkami, preto je nevyhnutné realizovať rozvojové projekty našich firiem na území Bieloruska, ktoré je členom Colnej únie a od 1.1.2015 Euroázijskej ekonomickej únie, so 180 miliónovým trhom. Záujem je hlavne o spoločnú výrobu a vstup zahraničnej investície do prevádzkovania vysoko technologickej výroby a služieb. O kooperáciu v oblasti priemyslu prejavujú zástupcovia štátnych orgánov, výkonných výborov oblastí a miest, podnikateľských združení

i individuálni podnikatelia. Rysujú sa možnosti spolupráce v automobilovom priemysle, výrobe kompletujúcich dielcov. Záujem je o spoluprácu v oblasti strojárstva, stavebníctva, potravinárstva (dodávky mäsa a polotovarov na ďalšie spracovanie, mäsových výrobkov, konzervárenských výrobkov a detských výživ), technológií pre čistiarene odpadových vôd a kanalizácie, spracovanie odpadov, dodávky prírodných kŕmnych doplnkov pre hydinu, elektrotechniky, špeciálnej techniky a poľnohospodárstva. Slovenské energetické spoločnosti majú možnosť uplatnenia sa na bieloruskom trhu v rámci modernizácii tepelných elektrární v rámci dodávok kotlov, turbín a zariadení s vysokou účinnou kombinovanou výrobou elektrickej a tepelnej energie – kogeneračných jednotiek na báze spaľovania biomasy, výstavby malých elektrární a vykurovacích systémov veľkoobjemových priestorov. V oblasti zdravotníctva je realizovateľná spolupráca v oblasti onkológie a výroby liekov. Dobré perspektívy sú pre Slovensko vo sfére turizmu. Záujem je o kúpeľnú liečbu, detské tábory a zimnú lyžiarsku turistiku.

Ako veľmi perspektívna sa javí spolupráca a činnosť v oblasti IT a startupov. Podmienky, ktoré ponúka Park vysokých technológií v Minsku sú jedinečné nielen v podmienkach Európy ale aj sveta. Práve z tohto dôvodu sa počet rezidentných firiem parku za posledný rok zdvojnásobil a v súčasnosti v jeho rámci pôsobí viac ako 440 spoločností. Zároveň s Parkom vysokých technológií sa vyformovala startupová komunita, ktorá je veľmi úspešná a sformovala najväčší startupový hub vo Východnej Európe.

Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Slovenským spoločnostiam odporúčame zabezpečiť si katalógy produkcie, vizitky, internetovú stránku a rokovania v ruskom jazyku. Pre bieloruského obchodného partnera je dôležité, aby mala slovenská spoločnosť pracovníka, s ktorým bude môcť následne komunikovať v ruskom jazyku.

Inou alternatívou je spolupráca s miestnym zástupcom, ktorý má v mnohých ohľadoch lepší prístup k informáciám o možnostiach trhu, pozná miestne zvyklosti a má bezprostredný kontakt s potenciálnymi partnermi. Pri výbere takého zástupcu však je potrebné byť dôsledný a opatrný najmä s ohľadom na jeho spoľahlivosť a profesionalitu.

Z hľadiska obchodných reťazcov je možné spomenúť sieť obchodov CUM (*centrálny univerzálny obchod*) a GUM (*štátny univerzálny obchod*), ktoré sa však prevažne orientujú na domácu produkciu. Perspektívnejšími sa javia obchodné centrá s tovarovou štruktúrou prevažne importného charakteru (*Korona, Sasedi, Euroopt a i.*).

Pri dodávkach tovarov, kedy je nákup zabezpečovaný hoci len z časti zo štátneho, alebo verejného rozpočtu, je potrebné počítat s nutnosťou absolvovať výberové konanie. Ide najmä o dodávky strojov, zariadení a technológií.

Praktické informácie

Vízový režim

Informácie týkajúce sa získania víz do Bieloruska poskytuje Veľvyslanectvo Bieloruska na Slovensku:

Veľvyslanectvo Bieloruskej republiky v Slovenskej republike

Jančova 5

811 02 Bratislava

tel.: + 421/2/62.25.01.52

fax: + 421/2/62.80.20.26

e-mail: slovakia@belembassy.org

belembassy.org/slovakia

Informácie je možné získať aj na internetovej stránke Ministerstva zahraničných vecí
Bieloruskej republiky: www.mfa.gov.by .

Kontaktné údaje Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Bielorusku:

Veľvyslanectvo SR v BR

Volodarskovo 6

220 030 Minsk

Bielorusko

tel.: +375/17/28.52.999

fax: +375/17/28.36.848

mobil: +375/29/67.82.464

www.mzv.sk/minsk

Prezident A. Lukašenko (9.1.2017) podpísal nariadenie „O stanovení bezvízového režimu vstupu a výstupu zahraničných občanov“, ktoré upravuje bezvízový vstup na územie Bieloruska po dobu 5-tich dní. Bezvízový vstup je možné uskutočniť iba cez pohraničný priechod Národného letiska v Minsku a týka sa občanov 80-tich krajín. Jedná sa o krajiny EÚ, 39 európskych krajín, USA, Brazílie, Indonézie, Japonska a niektorých ďalších, ktoré sú v Minsku považované buď za strategických partnerov, resp. nepredstavujú migračné riziko. V roku 2018 bol bezvízový režim predĺžený na 30-dňové pobyty.

Registrácia pobytu cudzincov v Bielorusku

Aktuálne pravidlá vstupu a pobytu cudzincov v Bielorusku nadobudli platnosť prijatím Nariadenia č. 63 vládou Bieloruskej republiky z 19.1.2006. Zodpovednosť za pobyt cudzincov na území Bieloruska preberá pozývajúca fyzická, alebo právnická osoba, zabezpečujúca cudzincovi ubytovanie (hotel), dopravu, včasné opustenie Bieloruska a taktiež dodržiavanie vnútorných zákonov štátu. Cudzinci, ktorí dočasne prichádzajú do Bieloruska, sú v priebehu 5 pracovných dní (ráta sa aj sobota) povinní zaregistrovať sa na oddelení pasovej a vízovej služby Obvodného oddelenia milície. Za prekročenie vopred zaplateného termínu registrácie ubytovania sú udeľované pokuty. Kontrolu dodržiavania pravidiel vykonávajú orgány vnútorných záležitostí v súčinnosti s orgánmi bezpečnosti a taktiež pohraničné vojská Bieloruska. Pri vstupe do krajiny v rámci bezvízového režimu nie je potrebná registrácia, ak je pobyt kratší ako 5 pracovných dní (medzi pracovné dni sa ráta aj sobota).

Cestovanie automobilmom je povolené po trasách medzinárodného spojenia. Dĺžka tranzitu môže byť zmenená (v návrhu zákona existuje definícia „vynútená zastávka“), ale trasa musí zostať nezmenenou. Podľa tvrdenia oficiálnych rezortných zástupcov cudzinec nebude postihovaný, ak využije inú trasu ako s medzinárodným označením, ale pracovník Štátnej automobilovej inšpekcie (GAI) ho usmerní o použití správnej trasy. Počas cesty je možné využívať hotelové, motelové, alebo iné nevyhnutné služby, ako napr. chránené parkoviská a odpočívadlá. Cudzinec tranzitne cestujúci nemá právo - okrem mimoriadnych udalostí - zostať v pohraničných zónach. Pri nevyhnutnosti treba operatívne informovať príslušné pohraničné, alebo policajné orgány.

Medzinárodný vodičský preukaz je možné použiť cudzincovi do 3 mesiacov pobytu. V prípade, ak sa cudzinec v Bielorusku zdržuje s vlastným autom dlhšie ako 3 mesiace, je jeho povinnosťou požiadať miestne orgány o vystavenie bieloruského vodičského preukazu.

Od 1.8.2013 v Bielorusku funguje mýtny systém spoplatnenia diaľnic a ciest I. triedy, ktorý sa vzťahuje na všetky nákladné vozidlá, autobusy a osobné vozidlá. Informácie o platbách a použití registračných prístrojov je možné nájsť na stránke www.beltoll.by.

Tranzit zahraničných občanov (vrátane krajín EÚ) cez hraničný priechod "Krasnaya Gorka" pri Smolensku na hranici medzi Ruskom a Bieloruskom je zakázaný na neurčito. Využívať ho môžu len občania Ruska a Bieloruska. Pohraničné a colné orgány Ruskej federácie znemožňujú vjazd na územie Ruska s odôvodnením, že v zmysle platných bezvízových dohôd môžu občania tretích krajín vstúpiť na územie Ruska iba cez medzinárodné hraničné priechody. Väčšina hraničných priechodov medzi Bieloruskom a Ruskom však takýto charakter nemá.

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Minsku preto odporúča občanom Slovenskej republiky, využiť na tranzit z Bieloruska do Ruska len hraničné priechody s medzinárodným statusom. V opačnom prípade môžu byť slovenskí občania vrátení ruskými orgánmi späť na územie Bieloruska.

Letecká doprava

Pri tranzitnom lete cez Bielorusko cestujúci musí mať letenky do cieľovej krajiny a tranzitný pobyt nesmie presahovať 24 hod. Cestujúci nemá právo pohybovať sa mimo určeného priestoru na teritóriu letiska. Za akékoľvek narušenie nariadenia, či neznalosť zákona nesú právnické i fyzické osoby zodpovednosť, ktorá je posudzovaná v súlade so zákonmi Bieloruska. Procedúra vyhostenia nežiaducich osôb z Bieloruska sa mení. Zoznam príčin bol rozšírený o ďalší bod, v ktorom sa hovorí o ohrození národnej bezpečnosti štátu a zdravia občanov cudzincom. V prípade narušenia bieloruských zákonov bude občan poučený kompetentným pracovníkom colnice o svojich právach, ktoré mu vyplývajú z bieloruských zákonov.

V prípade leteckej cesty do Bieloruska cez ruské letiská je potrebné ruské vízum i v prípade krátkeho tranzitu bez opustenia letiska!

Bezpečnostné riziká

V Bielorusku sú bezpečnostné riziká relatívne nízke. Odporúča sa dodržiavať bežné bezpečnostná zásady platné v akejkoľvek krajine. Neodporúča sa zdržiavať sa dlhšie obdobie v oblastiach postihnutých radiáciou (*JV-krajiny pri hraniciach s UA/neďaleko Černobyľu*).

Výmena valuty, režim dovozu a vývozu finančných prostriedkov a vecí

Povinná výmena valuty nie je v Bielorusku zavedená. V spojitosti s unifikáciou pravidiel o vývoze cudzej meny z územia Bieloruska a Ruska bolo prijaté Nariadenie Národnej banky Bieloruska č. 48 a Štátneho colného výboru Bieloruska č. 18 zo 14.3.2003, ktoré upravujú vývoz cudzej meny. Aktuálne informácie sú na internetovej stránke www.customs.gov.by. Výmenu peňazí je odporúčané vykonávať v bankách, bezpečné sú už aj výmenné miesta väčších bánk..

Zdravotnícka starostlivosť:

Pri prechode hranice Bieloruska nie je akceptované žiadne zdravotné poistenie uzatvorené v Slovenskej republike. Upozorňujeme preto, že v Bielorusku je na každom hraničnom prechode potrebné uzatvoriť dodatkové zdravotné poistenie s poisťovacou spoločnosťou „BELGOSSTRACH“.

Zdravotnícke ošetrenie je možné v štátnych, alebo súkromných zdravotníckych zariadeniach.

Oblasti so zvýšeným rizikom pre cudzinca

Neodporúča sa navštevovať dlhodobé miesta bezprostredne postihnuté následkami havárie Černobyľskej jadrovej elektrárne, ku ktorej došlo v r. 1986 na Ukrajine, 10 km od bieloruských hraníc. K postihnutým oblastiam patrí juhovýchod Bieloruska, rozprestierajú sa medzi mestami Loev, Mozyr, Petrikov a David-Gorodok. V tejto oblasti platia ochranné opatrenia radiačno-ekologickej zóny. Neodporúča sa ani pobyt v pohraničných oblastiach bez predchádzajúceho súhlasu milície, alebo pohraničných vojsk.

Odporúčané spojenie do Bieloruska a na Slovensko

Na cestu od Bieloruska je možné využiť letecké spojenie z Viedne, Budapešti, Prahy, príp. Varšavy, leteckými spoločnosťami „Belavia“, „Austrian“, či „Czech Airlines“. Priame letecké spojenie medzi Minskom a Bratislavou neexistuje. Letisko Minsk II. sa nachádza 45 km od centra Minska. Využíva sa aj medzinárodná železničná doprava. Pri dlhšej ceste do Bieloruska odporúčame využiť dopravu vlastným dopravným prostriedkom. Cestná sieť je dobre udržiavaná počas celého roka. Hlavné cestné trasy sú spravidla v oboch smeroch 2-prúdové. Povrchová úprava ciest na hlavných trasách zodpovedá úrovni rýchlostných komunikácií na Slovensku. Na hlavných trasách sú stanoviská dopravnej milície (GAI), ktoré kontrolujú rýchlosť aj v noci. Pri prechode hranicou je potrebné počítať so zdržaním pri colnom vybavení. Od roku 2015 na všetkých čerpacích staniách je možné nakúpiť pohonné hmoty iba za bieloruský rubľ.

Štátne sviatky v Bielorusku:

Deň Ústavy – 15.3.

Deň jednoty národov Bieloruska a Ruska – 2.4.

Deň oslobodenia – 9.5.

Deň štátneho znaku a vlajky Bieloruska – II. májová nedeľa

Deň nezávislosti Bieloruska (*Deň Republiky*) – 3.7.

Národné sviatky:

Nový rok – 1.1.

Deň obrancov vlasti a ozbrojených síl Bieloruska – 23.2.

Medzinárodný deň žien – 8.3.

Sviatok práce – 1.5.

Deň Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie – 7.11.

Náboženské sviatky:

Vianoce (*pravoslávne*) – 7.1.

Veľká noc – podľa kalendára pravoslávnej a katolíckej cirkvi

Radunica (*Pamiatka zosnulých*) - podľa kalendára pravoslávnej cirkvi- 20.4.

Dziady (*Pamiatka zosnulých*) – 2.11.

Vianoce (*nepravoslávne*) – 25.12.

Pamätné dni:

Deň pamiatky vojakov - internacionalistov – 15.2.

Deň černobyľskej tragédie – 26.4.

Deň celonárodnej pamiatky obetí Veľkej vlasteneckej vojny – 22.6.

Dni pracovného voľna:

- 1.1. – Nový rok
7.1. - Vianoce (*pravoslávne*)
8.3. – Medzinárodný deň žien
20.4. – Radunica (*Pamiatka zosnulých; podľa kalendára pravoslávnej cirkvi*)
1.5. – Sviatok práce
9.5. – Deň víťazstva
3.7. – Deň nezávislosti Bieloruska (*Deň Republiky*)
7.11. – Deň Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie
25.12. - Vianoce (*katolícke*)

tel. č. v Bielorusku na záchrannú službu, dopravnú milíciu, požiarny zbor, informácie a pod.

názov služby	Minsk	Brest	Vitebsk	Gomeľ	Grodno	Mogil'ov
záchranná služba	103	104	104	104	104	104
zdravotnícka pohotovosť	+375/17/33 .61.104, 33.62.371	--	--	--	--	--
milícia	102	102	102	102	102	102
dopravná milícia	+375/17/22 .20.829	+375/162/4 1.44.44	+375/212/2 1.44.44	+375/232/5 7.44.44	+375/152/72. 14.44	+375/222/44. 44.44
havarijná služba	001, 002, 007	008	+375/212/2 4.67.69	+375/232/5 3.96.08	+375/152/23. 057	+375/222/24. 60.01
požiarnici	101	101	101	101	101	101
letisko	106	105	+375/212/2 7.11.42	106, +375/232/9 6.45.32	+375/152/44. 11.50	+375/222/26. 10.43
Belavia ul. Nemiga	+375/17/21 .04.100					
Austrian Airlines prospekt Nezávislosti a letisko	+375/17/28 .82.535, 28.82.555, 27.91.529					
vlakové spoje	105	105	8- 21131051	105	+375/152/44. 85.56	+375/222/39. 21.28
autobusové spoje	104	104	+375/212/3 6.50.32	104	+375/152/72. 37.24	004, +375/222/46. 12.40
taxi	001, 007, 052,057,06 1, 081, 084, 7788, 153	007, 056, 057, 059, 061	061, 063, 064, 067	058, 062, 089	058, 061, 062, 063, 075	052, 053, 056, 058, 059, +375/222/46 80 80, 22.21.21
infolinky	185	890210109 02	890210109 02	890210109 02	8902101090 2	89021010902

taxi - služba je štátna aj súkromná, značne rozvetvená. V prípade potreby dokladu o úhrade odporúčame vopred informovať vodiča taxi ešte pred začiatkom cesty, resp. pri telefonickom objednávaní. Taxi je možné objednať v každom hoteli. Verejná doprava pozostáva z električiek, trolejbusov a autobusov a mikrobusy („*maršrutky*“). K dispozícii je aj viacero auto požičovní. V Minsku je aj metro (dve vetvy, buduje sa tretia).

Adresy niektorých významných vecne príslušných organizácií Bieloruska

Obchodno-priemyselná komora Bieloruska (www.cci.by)

Minské oddelenie Obchodno-priemyselnej komory (www.tppm.by)

Medzinárodný arbitrážny súd pri Bieloruskej obchodno-priemyselnej komore

Pobeditelej 23/1-706

220 004 Minsk

tel.: +375/17/22.69.127, 22.35.385, 22.69.127

fax: +375/17/22.32.846

Vyšší Hospodársky súd BR (www.court.by)

Bieloruská asociácia autodopravcov (*BAIRC*; www.bairc.org)

Zväz spotrebných družstiev

tel./fax: +375/17/22.67.290

tel.: +375/17/22.69.587, 22.69.714

Zväz podnikateľov a zamestnávateľov (vyales.nsys.by)

Bieloruský zväz podnikateľov (www.bae.iatp.by, www.baeonline.org)

Minský zväz podnikateľov a zamestnávateľov (www.allminsk.biz)

10. Národné marketingové centrum konjunktúry cien (www.ncmps.by)

11. Informácie o tendroch (www.icetrade.by), štátnych nákupoch

(www.goszakupki.by),

12. Štátny colný výbor BR (www.customs.gov.by)

12. „Belgiss“ (www.gosstandart.gov.by)

13. internetové adresy o Bielorusku (www.president.gov.by, www.belarus-online.com,
www.belarusguide.com, www.tut.by, (www.belta.by)

Dátum: 31.5.2019